

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till
ändring av lagstiftningen om utlämning för brott och av
lagstiftningen om internationell familjerätt**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen och av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna. Handläggnings- och rättsinstansordningen i ärenden som gäller utlämning för brott och i internationella familjerättsliga ärenden ändras. Det föreslås att ärenden som gäller utlämning ska koncentreras till Helsingfors tingsrätt. Det föreslås också lagändringar som ska göra det möjligt att ordna behandlingen av utlämningsärenden med hjälp av en videoförbindelse, om tingsrätten anser det vara lämpligt. Vidare föreslås det att nuläget ändras på så vis att tingsrättens avgörande ska få överklagas hos högsta domstolen bara om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

Det föreslås också en liten ändring av lagen om utlämning för brott. Genom ändringen klargörs det att justitieministeriet beslutar om tillfälligt tagande i förvar för att säkerställa utlämningen. Förtydligandet anknyter inte till de övriga lagändringar som föreslås i propositionen, men det har visat sig att förtydligandet behövs i myndigheternas praktiska samarbete.

Vidare föreslås ändringar av följande lagar: äktenskapslagen, lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, adoptionslagen, lagen om faderskap, lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag, lagen om förmyndarverksamhet, lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen och lagen om sättande

i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen. I fråga om de internationella familjerättsliga ärenden som regleras i de lagarna föreslås det att de ärenden gällande erkännande och verkställbarhetsförklaring av ett utländskt beslut som för närvarande behandlas i Helsingfors hovrätt i första instans ska behandlas i Helsingfors tingsrätt i första instans. Ändring i ett avgörande av Helsingfors tingsrätt ska få sökas hos Helsingfors hovrätt och vidare hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. I fråga om ärenden som gäller återlämnande av barn föreslås det att Helsingfors hovrätts avgörande ska få överklagas hos högsta domstolen bara om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. I propositionen föreslås också att utländska beslut om äktenskapsskillnad i större utsträckning än för närvarande ska kunna erkännas utan fastställelse av domstol.

Det föreslås dessutom smidigare bestämmelser om högsta domstolens domföra sammansättning så att besvär som gäller utlämning för brott och återlämnande av barn ska kunna behandlas i en sammansättning med tre ledamöter.

Propositionen baserar sig på reformprogrammet för rättsvården för åren 2013–2025 och det betänkande som en arbetsgrupp vid justitieministeriet sammanställt utgående från programmet. Syftet med de föreslagna lagändringarna är att åstadkomma en förnufsigare och ändamålsenligare handläggnings- och rättsinstansordning i ärenden som gäller utlämning och i internationella familjerättsliga ärenden.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
2.1.1 Utlämning för brott	4
2.1.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden	6
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i Europeiska unionen	8
2.2.1 Utlämning för brott	8
2.2.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden	9
2.3 Bedömning av nuläget	9
2.3.1 Utlämning för brott	9
2.3.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden	10
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	11
3.1 Allmänt	11
3.2 Utlämning för brott	11
3.3 Vissa internationella familjerättsliga ärenden	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	18
4.1 Ekonomiska konsekvenser	18
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	19
4.3 Samhälleliga konsekvenser	20
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	20
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	21
DETALJMOTIVERING	22
1 LAGFÖRSLAG	22
1.1 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	22
1.2 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna	24
1.3 Lagen om utlämning för brott	24
1.4 Äktenskapslagen	25
1.5 Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt	26
1.6 Adoptionslagen	27
1.7 Lagen om faderskap	28
1.8 Lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag	28
1.9 Lagen om förmyndarverksamhet	28
1.10 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen	28
1.11 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen	28
2 IKRAFTTRÄDANDE	28
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	29
LAGFÖRSLAG	30

1. Lag om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	30
2. Lag om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna	32
3. Lag om ändring av 31 § i lagen om utlämning för brott.....	34
4. Lag om ändring av äktenskapslagen.....	35
5. Lag om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.....	36
6. Lag om ändring av adoptionslagen.....	39
7. Lag om ändring av 52 § i lagen om faderskap	41
8. Lag om ändring av 11 och 13 § i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag	42
9. Lag om ändring av 95 j och 95 k § i lagen om förmyndarverksamhet.....	43
10. Lag om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen	44
11. Lag om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen	45
BILAGA	46
PARALLELLTEXTER	46
1. Lag om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	46
2. Lag om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna	50
3. Lag om ändring av 31 § i lagen om utlämning för brott.....	54
4. Lag om ändring av äktenskapslagen.....	55
5. Lag om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.....	57
6. Lag om ändring av adoptionslagen.....	63
7. Lag om ändring av 52 § i lagen om faderskap	67
8. Lag om ändring av 11 och 13 § i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag	68
9. Lag om ändring av 95 j och 95 k § i lagen om förmyndarverksamhet.....	69
10. Lag om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen	71
11. Lag om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen	72

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I ärenden som gäller utlämning för brott och i vissa internationella familjerättsliga ärenden iakttas för närvarande en rättsinstansordning som avviker från det normala. Också när det gäller behöriga myndigheter avviker lagstiftningen från det sedvanliga på så vis att behörigheten har koncentrerats till en enda domstol eller till vissa utsedda domstolar. Fyra tingsrätter har behörighet att besluta om utlämning för brott till en annan medlemsstat i Europeiska unionen och till ett annat nordiskt land. De behöriga domstolarna är Helsingfors tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, Birkalands tingsrätt och Norra Savolax tingsrätt. Ändring i tingsrättens avgörande i ett utlämningsärende får sökas direkt hos högsta domstolen utan ansökan om besvärstillstånd. I internationella familjerättsliga ärenden är Helsingfors hovrätt behörig att som första instans behandla vissa ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut som utfärdats i en främmande stat samt återlämnande av barn. Avgöranden som gäller återlämnande av barn samt en del beslut om erkännande får överklagas direkt hos högsta domstolen utan ansökan om besvärstillstånd.

Inom det nuvarande systemet har det inte uppdagats några andra problem än att systemet har visat sig vara oändamålsenligt med tanke på användningen av Helsingfors hovrätts och högsta domstolens resurser. I fråga om de ärendekategorier som nämns ovan föreslås det nu sådana ändringar i rättsinstans- och handlägningsordningen som innebär att Helsingfors hovrätt på ett effektivare sätt än för närvarande kan koncentrera sig på att sköta sina uppgifter som fullföljdsdomstol. De föreslagna ändringarna innebär att högsta domstolen i sin tur kan rikta sina resurser till att meddela prejudikat.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Utlämning för brott

Allmänt

Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003, nedan *EU-utlämningslagen*) trädde i kraft den 1 januari 2004. Genom lagen genomfördes rådets rambeslut 2002/584/RIF från 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (nedan *EAW-rambeslutet*). Lagen innehåller bestämmelser om utlämning mellan Finland och andra medlemsstater i Europeiska unionen för att åtgärder för väckande av åtal ska kunna vidtas och ett straff verkställas.

Enligt EU-utlämningslagen har behörigheten att besluta om utlämning från Finland till en annan medlemsstat koncentrerats till Helsingfors, Uleåborgs, Birkalands och Norra Savolax tingsrätter. Orsaken till koncentrationen är att det har antagits att utlämningsärenden förekommer sällan, vilket innebär att koncentrationen har gjort det möjligt för vissa tingsrätter att specialisera sig på utlämningsärenden. Tingsrätterna har valts på grund av storleken och det geografiska läget (RP 88/2003 rd).

Ändringssökande i utlämningsärenden har ordnats så att ett avgörande av tingsrätten får överklagas förbi hovrätten direkt hos högsta domstolen utan ansökan om besvärstillstånd (37 § i EU-utlämningslagen). När lagen stiftades ansågs det vara viktigt att få rättspraxis i fråga om det nya systemet och högsta domstolens prejudikat som styr enhetligheten i rättspraxis. Detta ändringssökande, som avviker från det regelrätta, har också motiverats

med att på grund av de korta tidsfrister som anges i EAW-rambeslutet har det ansetts vara omöjligt att hålla fast vid ordningen med tre rättsinstanser. I en situation där den som begärs utlämnad har samtyckt till utlämningen ska tingsrätten enligt 32 § i EU-utlämningslagen besluta om utlämningen inom tre dagar från den dag då samtycket gavs. Beslut om utlämningen ska dock alltid fattas senast inom 26 dagar från den dag då den som begärs utlämnad greps eller annars påträffades i Finland. Om tingsrättens beslut har överklagats, ska högsta domstolen enligt 41 § behandla ärendet skyndsamt och fatta beslutet inom 20 dagar efter att den tidsfrist på sju dagar som ändringssökandens motpart har för ingivande av bemötande har löpt ut. Om tingsrätten eller högsta domstolen av särskilda skäl inte kan iaktta den tidsfrist som lagen förutsätter, ska beslutet fattas så snart som möjligt. De föreskrivna tidsfristerna motsvarar det som anges i artikel 17 i rambeslutet. Enligt artikeln ska det slutgiltiga beslutet om överlämnande fattas inom 10 dagar i de fall då den eftersökte samtycker till överlämnandet, och i övriga fall inom 60 dagar.

Enligt lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007, nedan *nordiska utlämningslagen*) gäller, bortsett från bestämmelserna om tidsfrister, samma handlägnings- och rättsinstansordning som enligt EU-utlämningslagen. I konventionen om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott (FördrS 72/2012, nedan *nordiska konventionen om överlämnande*) anges hälften så långa tidsfrister som i EAW-rambeslutet. Till skillnad från EU-utlämningslagen gäller när personen inte har samtyckt till utlämningen att tingsrätten ska besluta om utlämningen inom 14 dagar från den dag då den som begärs utlämnad greps eller påträffades (29 § i nordiska utlämningslagen). Enligt 38 § ska högsta domstolen behandla utlämningsärendet skyndsamt och fatta beslutet inom 7 dagar efter det att tidsfristen för ändringssökandens motpart har löpt ut.

Om antalet utlämningsärenden och om att vägra utlämning

I Finland utfärdas årligen mer än 100 europeiska arresteringsordrar och klart fler än det antal som sänds från andra medlemsstater för att verkställas i Finland. Under de senaste fem åren har antalet arresteringsordrar som verkställts i Finland varierat från ca 20 till något över 40 per år. År 2009 behandlade Helsingfors tingsrätt 21 utlämningsärenden. Norra Savolax tingsrätt och Uleåborgs tingsrätt hade 1 utlämningsärende var och Birkalands tingsrätt 3. År 2010 behandlades utlämningsärenden endast i Helsingfors tingsrätt (19) och i Birkalands tingsrätt (11). År 2012 behandlade Helsingfors tingsrätt 39 utlämningsärenden, Birkalands tingsrätt 9 och Östra Finlands tingsrätt 5. Det året behandlades inte ett enda utlämningsärende i Uleåborgs tingsrätt. År 2013 uppgick antalet fall till 28 i Helsingfors tingsrätt, 15 i Birkalands tingsrätt, 1 i Uleåborgs tingsrätt och 3 i Norra Savolax tingsrätt.

De senaste åren har ändring i avgöranden gällande verkställighet av arresteringsordrar sökts som följer: 9 besvär anfördes år 2010, 10 år 2011 och 14 år 2012. År 2013 söktes ändring i 14 fall. Hittills har högsta domstolen offentliggjort 8 avgöranden som gällt en europeisk arresteringsorder. I ungefär en sjundedel av de ärenden som avgjorts har det ansetts handla om en sådan rättslig fråga som enligt en allmän bedömning betraktats som viktig. År 2013 offentliggjordes inte ett enda utlämningsavgörande. Högsta domstolen har begärt förhandsavgörande av Europeiska unionens domstol (nedan *EU-domstolen*) i tre fall (R2008/133 / C-388-08, R2010/104, R2010/105 / C-105/10, R2012/189 / C-192/12), av vilka ett förföll på grund av att arresteringsordern återkallades.

Under de senaste åren har den som begärts utlämnad gett sitt samtycke till utlämningen i genomsnitt i mer än hälften av fallen, och ändring har då inte sökts. Antalet fall där utlämning har vägrats har rört sig kring ett till tre per år. Vägran har gällt sådana fall som avses i 5 § 1 mom. 4 punkten i EU-utlämningslagen och där en finsk medborgare som begärts utlämnad för att ett frihetsstraff ska kunna verkställas har önskat avtjä-

na straffet i Finland. Personen utlämnas då inte, utan straffet verkställs i Finland. Det handlar då ändå inte om vägran att bedriva samarbete mellan staterna, utan om vedertagen praxis och ett tillrådligt alternativ till utlämning. Genom att det straff som tilldömts en utlämning överförs för att verkställas i den stat där den dömda är medborgare försöker man underlätta den dömdes återanpassning till samhället efter frigivningen. I fall av detta slag har tillämpningen av lagen inte varit förknäppt med oklarheter eller mångtydighet.

Numerära uppgifter om verkställighet av nordiska arresteringsordrar kan fås från och med 2012. Under det året utlämnades sammanlagt 25 personer från Finland till de övriga nordiska länderna. I 12 fall fattade Helsingfors tingsrätt beslutet om utlämning, i 4 fall Tammerfors tingsrätt, i 2 fall Norra Savolax tingsrätt och i 7 fall Uleåborgs tingsrätt. År 2012 behandlade högsta domstolen 6 ärenden som gällde nordisk utlämning. Ett av dessa avgöranden offentliggjordes. År 2013 behandlade Helsingfors tingsrätt och Uleåborgs tingsrätt 3 ärenden baserade på nordiska utlämningslagen. Vid Tammerfors tingsrätt var antalet fall 4, vid Norra Savolax tingsrätt inte ett enda. Det året överklagades ett avgörande hos högsta domstolen. Också mellan de nordiska länderna har utlämning vägrats endast i liten utsträckning, och fallen har gällt situationer där ett fängelsestraff som tilldömts en finsk medborgare har verkställts i Finland i stället för att personen har utlämnats.

2.1.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden

Familjerättsliga ärenden som gäller erkännande och verkställbarhetsförklaring av utländska beslut

Ärenden som gäller erkännande av och verkställbarhet för utländska beslut i familjerättsliga ärenden, nedan s.k. exekvaturärenden, behandlas i tingsrätten eller Helsingfors hovrätt i första instans beroende på vilken rättsregel ansökan baserar sig på.

Verkställighet begärs hos tingsrätten, om ansökan baserar sig på lagen om erkännande och verkställighet av nordiska domar angående

privaträttsliga anspråk (588/1977). Det samma gäller ansökningar enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, nedan *Bryssel IIa-förordningen*. Tingsrätterna har utsetts till behöriga domstolar i Finland också när det gäller tillämpning av rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet samt av den i Haag 2007 ingångna konventionen om internationell indrivning av underhåll till barn och andra familjemedlemmar.

I dessa ärenden meddelas tingsrättens beslut på basis av handlingar utan att motparten hörs, vilket innebär att den egentliga handläggningen av den stridiga saken kan börja först i hovrätten. Rättsinstansordningen består av tre steg, dvs. tingsrättens beslut får överklagas hos hovrätten och därifrån genom besvärstillståndsförfarande vidare hos högsta domstolen.

Med stöd av 123 § i äktenskapslagen (234/1929) behandlar Helsingfors hovrätt som första instans vissa ärenden som gäller fastställelse av ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad. Det handlar då om domar eller andra beslut som meddelats i andra stater än i medlemsstaterna i Europeiska unionen eller i de nordiska länderna och som inte utan särskild åtgärd är giltiga i Finland. Ett beslut om äktenskapsskillnad som meddelats i en annan stat ska fastställas i hovrätten närmast när åtminstone den ena av makarna var finsk medborgare (121 § 2 mom. i äktenskapslagen). Ändring i Helsingfors hovrätts avgörande får sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. Ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad är dock utan särskild fastställelse giltigt i Finland, om båda makarna då beslutet meddelades var medborgare i den stat där beslutet meddelades eller beslutet gäller makar av vilka ingendera då var finsk medborgare och av vilka den ena eller vardera var medborgare i någon annan stat än den där beslutet meddelades. Det förutsätts dess-

utom att beslutet anses giltigt i vardera makens hemland (121 § 1 mom. i äktenskapslagen).

Enligt 14 § i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) ska på giltigheten av ett beslut som meddelats i en främmande stat om upplösning av ett registrerat partnerskap tillämpas vad som i 121 och 122 § äktenskapslagen föreskrivs om giltigheten i Finland av beslut som i en främmande stat meddelats om upplösning av äktenskap. Ett utländskt beslut om upplösning av ett partnerskap är således giltigt i Finland utan särskild fastställelse eller efter att Helsingfors hovrätt har fastställt det.

Helsingfors hovrätt behandlar som första instans också i 71 och 73—75 § i adoptionslagen (22/2012) avsedda ärenden som gäller utländsk adoption eller hävning av den samt vissa ärenden som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt. Här är det fråga om exempelvis sådana ärenden som avses i 25 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) och som gäller erkännande eller verkställighet av ett beslut som har meddelats i någon annan främmande stat än ett nordiskt land och som inte omfattas av tillämpningsområdet för Bryssel IIa-förordningen. Ändring får utan ansökan om besvärstillstånd sökas hos högsta domstolen. Likadan reglering gäller för fastställelse av en främmande stats beslut om faderskap med stöd av 52 § i lagen om faderskap (700/1975).

Helsingfors hovrätt behandlar dessutom som första instans i 11 § i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag (370/1983) avsedda ansökningar om verkställighet av ett utländskt beslut om underhållsbidrag samt ansökningar som avses i 95 j och 95 k § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Helsingfors hovrätt fastställer också utländska beslut som avses i den i Haag 1996 ingångna konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (FördrS 9/2011, nedan 1996 års Haagkonvention) och i den i Haag 2000 ingångna konventionen om internationellt skydd av vuxna (FördrS 11/2011). Även i dessa ärenden får ändring sökas hos

högsta domstolen utan ansökan om besvärstillstånd.

Ärenden som gäller återlämnande av barn

Ansökningar om återlämnande av barn baserar sig i allmänhet på den i Haag 1980 ingångna konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (FördrS 57/1980, nedan 1980 års Haagkonvention). Även europeiska konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (FördrS 56/1994, nedan Europarådskonventionen) kan användas i samma syfte. Helsingfors hovrätt är behörig domstol i första instans. De nationella bestämmelserna om saken finns i 5—7 kap. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. Helsingfors hovrätts avgörande får utan besvärstillstånd överklagas hos högsta domstolen. Vid ett positivt beslut är besvärstiden 14 dagar. Om ansökan avslås är besvärstiden 30 dagar. Enligt statistiska uppgifter har hovrätten avgjort ärendet inom den i lagen angivna tiden sex veckor från det att ansökan gjordes. Högsta domstolen har avgjort ärendet inom ungefär tre månader från hovrättens beslut. Behandlingen av ansökan i båda instanserna har således i genomsnitt tagit sammanlagt 18 veckor, dvs. 4,5 månader.

Om antalet familjerättsliga ärenden

De internationella ärenden som avses i denna proposition är numerärt sett relativt få. Antalet exekvaturärenden som behandlats i Helsingfors hovrätt i första instans har rört sig kring 170 per år. Största delen av dem, ca 130 ansökningar, har gällt fastställelse av ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad. De övriga fallen har gällt fastställelse av ett utländskt beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt, underhåll, adoption eller faderskap. I dessa ärenden har överklagande varit mycket sällsynt.

Det kan antas att den senaste tidens ändringar av lagstiftningen innebär att antalet utländska beslut som ska fastställas av Helsingfors hovrätt kommer att minska i någon mån. Adoptionslagen, som trädde i kraft sommaren 2012, minskar behovet av att fastställa ut-

ländska beslut i domstol. Europeiska unionens bestämmelser som gäller erkännande och verkställighet av utländska beslut om underhåll trädde i kraft i juni 2011, och de innebär att ansökningarna mellan medlemsstaterna i allt större utsträckning styrs till de lokala tingsrätterna eller direkt till utskönningsmyndigheten. De fall som omfattas av den i Haag 2007 ingångna konventionen om internationell indrivning av underhåll till barn och andra familjemedlemmar styrs likaså till de lokala tingsrätterna efter att konventionen trätt i kraft inom Europeiska unionen i augusti 2014.

Vid Helsingfors hovrätt har antalet fall som gällt återlämnande av barn varit färre än tio per år. År 2011 uppgick antalet fall till nio, år 2012 fem och år 2013 nio. I genomsnitt vartannat avgörande har överklagats. Åren 2011–2013 behandlade högsta domstolen sammanlagt tio besvär. Under giltighetstiden för 1980 års Haagkonvention sedan 1995 har högsta domstolen offentliggjort totalt elva avgöranden som gällt återlämnande av barn. Under de senaste tre åren har endast ett sådant avgörande offentliggjorts som anses ha den allmänna betydelse som ett prejudikat ska ha.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i Europeiska unionen

2.2.1 Utlämning för brott

Utlämning på grundval av en europeisk arresteringsorder

På några undantag när meddelar en domstol i alla medlemsstater beslut om utlämning på grundval av en europeisk arresteringsorder, och har rätten att söka ändring i regel begränsats till en enda instans. I vissa medlemsstater har möjligheten att söka ändring begränsats till situationer där den som begärs utlämnad motsätter sig detta (Sverige, Lettland, Spanien, Slovakien, Slovenien, Ungern). Dessutom har man i vissa medlemsstater uteslutit de ordinära rättsmedlen, men under vissa förutsättningar kan ett ärende som gäller tolkningen av lagen föras till högsta domstolen (Nederländerna) eller ska utläm-

ningsavgörandet prövas på nytt (Tyskland). Det finns också medlemsstater där en åklagare alltid eller i vissa situationer som första instans beslutar om utlämning (Lettland, Slovakien).

När det gäller tidsfristerna för utlämningsförfarandet förutsätter medlemsstaternas lagstiftning i regel att fullföljdsdomstolen avgör utlämningsärendet inom de tidsfrister som anges i rambeslutet, men exempelvis Sverige är ett undantag. I dess lagstiftning har en tidsfrist angetts endast för tingsrätten (30 dagar från gripandet). Också när det gäller rättsinstanserna är lagstiftningen i Sverige exceptionell på så vis att det är tillåtet att överklaga tingsrättens beslut hos två instanser, nämligen hos hovrätten och via besvärstillstånd hos högsta domstolen.

I betänkandet 2/2014 av justitieministeriets arbetsgrupp redogörs närmare för olika medlemsstaters lagstiftning som gäller genomförandet av EAW-rambeslutet.

De angivna tidsfristerna för utlämning har tagits upp i de utvärderingar av länderna som gjorts i fråga om EAW-rambeslutet och även inom EU-domstolens rättspraxis. Det har ansetts att artikel 17 i rambeslutet innebär att utlämningen avgörs slutgiltigt genom besvärinstansens beslut. I mål C-168/13 behandlade EU-domstolen frågan om möjligheten att med suspensiv verkan överklaga ett beslut om avstående från att tillämpa den s.k. specialitetsbestämmelsen. Domstolen ansåg det vara tillåtet att överklaga med suspensiv verkan men betonade samtidigt kravet på skyndsamt förfarande och det att det slutgiltiga beslutet ska fattas inom de tidsfrister som anges i artikel 17 i rambeslutet. Det att avgörandet överklagas hos en nationell domstol kan enligt EU-domstolen inte ligga till grund för att tidsfristerna enligt artikel 17 åsidosätts, om inte domstolen beslutar att begära förhandsavgörande hos EU-domstolen.

Utlämning på grundval av en nordisk arresteringsorder

Av EAW-rambeslutet följer att man inom samarbetet mellan de nordiska länderna kan komma överens om endast sådana arrangemang som innebär att förfaranden som avses i EAW-rambeslutet fastställs. Förfaranden

kan fastställas bl.a. genom att de tidsfrister som anges i EAW-rambeslutet förkortas (artikel 31.2 i EAW-rambeslutet). Det här ligger till grund för att de angivna tidsfristerna i den nordiska konventionen om överlämnande är kortare än i EAW-rambeslutet. De nordiska ländernas avgöranden i fråga om ikraftsättande avviker förfarandemässigt från varandra. I Sverige och Norge beslutar åklagaren om utlämning, om personen samtycker till utlämningen. Även på Island beslutar åklagaren om utlämning i första instans. I Danmark fattas beslutet av polischefen. Alla nordiska länders lagstiftning innehåller också bestämmelser om domstolsbehandlingen. I analogi med det som gäller för en europeisk arresteringsorder anges i den rikssvenska lagstiftningen en tidsfrist endast för tingsrätten, inte för fullföljdsdomstolen.

2.2.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden

Ärenden som gäller erkännande av och verkställbarhet för utländska beslut behandlas i många stater i den lokala underrätten, och det finns inget särskilt system för att överklaga dem. För ärenden som gäller återlämnande av barn finns det däremot specialarrangemang med avseende på bl.a. behöriga domstolar eller sökande av ändring. I vissa stater har behandlingen av ärendena i första instans koncentrerats till en domstol eller till några domstolar. I vissa stater är besvärstiden kortare än den sedvanliga besvärstiden och kan antalet instanser som ska pröva överklaganden ha begränsats.

I *Sverige* är Svea hovrätt behörig domstol i första instans för alla ärenden som gäller erkännande av och verkställbarhet för utländska domar. Ärenden som gäller återlämnande av barn har koncentrerats till Stockholms tingsrätt i första instans. Besvärstiden hos hovrätten är tre veckor. Det krävs besvärstillstånd hos både hovrätten och högsta domstolen.

I *Tyskland* behandlas ärenden som gäller fastställelse av utländska beslut om underhållsbidrag och vårdnad om barn i den regionalt behöriga domstol som handlägger familjeärenden (Amtsgericht – Familiengericht). Dess beslut får överklagas hos överrät-

ten i delstaten (Oberlandesgericht), och överrättens beslut får överklagas hos högsta domstolen i förbundsstaten (Bundesgerichtshof). Av de 650 underrätterna i Tyskland handlägger endast 22 underrätter och ytterligare 22 besvärdomstolar ärenden som gäller återlämnande av barn. Överklaganden av besluten prövas i endast en instans, och besvärstiden är två veckor.

I *Förenade kungariket (England och Wales)* behandlas ärenden som gäller erkännande och verkställighet av familjerättsliga beslut beroende på situationen i Londons High Court, County Court eller Magistrates Court. Ärenden som gäller återlämnande av barn har koncentrerats till familjerättsliga avdelningen vid London High Court of Justice. Ändring i ett beslut får sökas inom två veckor hos besvärdomstolen och via besvärstillstånd hos högsta domstolen.

I *Nederländerna* behandlar den lokala underrätten ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut om vårdnad om barn eller underhållsbidrag. Ärenden som gäller återlämnande av barn har koncentrerats till underrätten i Haag och ytterligare till besvärdomstolen i Haag. Hos högsta domstolen får ändring sökas endast med avseende på rättsfrågor. Högsta domstolen kan inte ändra ett beslut om återlämnande av barn.

I *Belgien* ska ansökan om erkännande och verkställighet av beslut om underhållsbidrag eller vårdnad om barn göras hos den lokala underrätten. Beslutet får överklagas hos fullföljdsdomstolen och vidare hos kassationsdomstolen. Behandlingen av ärenden som gäller återlämnande av barn har koncentrerats till fem underrätter och överklagandet till fem besvärdomstolar.

2.3 Bedömning av nuläget

2.3.1 Utlämning för brott

Generellt kan det konstateras att inom det nuvarande systemet har det inte framkommit några särskilda problem när det gäller handläggningen av utlämningsärenden. Förfarandet har varit smidigt och ärendena har i regel kunnat behandlas med den exceptionella snabbhet som krävs. I utvärderingen av Finland har det inte heller uppdragats någonting

annat att anmärka på handläggningsordningen eller andra brister i rättsskyddet i samband med den.

Det nuvarande systemet för sökande av ändring har dock visat sig vara oändamålsenligt med tanke på användningen av högsta domstolens resurser. Då alla utlämningsavgöranden får överklagas hos högsta domstolen utan ansökan om besvärstillstånd, handlägger och avgör högsta domstolen ansökningarna om sökande av ändring utifrån föredragandens beredningsarbete i fulltalig sammansättning med fem ledamöter. Detta utgör en betydande del av högsta domstolens totala styrka. Högsta domstolens avgörandekapacitet är begränsad, och därför kan den rätt att direkt söka ändring som iakttas inom vissa ärendekategorier minska högsta domstolens möjligheter att rikta sina resurser till handläggning av besvärstillståndsärenden och meddelande av prejudikat. Merparten av de utlämningsärenden som behandlats i högsta domstolen har varit besvär som inte medfört några ändringar och som inte har varit förenade med behov av att få prejudikat som styr rättspraxis. Behovet av prejudikat har minskat också på grund av att EU-utlämningslagen redan har varit i kraft i mer än 10 år och rättspraxisen i anslutning till den till stor del har etablerats.

Behandlingen av utlämningsärenden i första instans har koncentrerats till Helsingfors tingsrätt. Vid de övriga tingsrätterna har antalet utlämningsärenden rört sig mellan några och omkring tio per år. Sådan rutin för starkt specialkompetens som behövs för behandlingen av utlämningsärenden har följaktligen inte kunnat utformas någon annanstans än vid Helsingfors tingsrätt.

2.3.2 Vissa internationella familjerättsliga ärenden

Arrangemanget med att Helsingfors hovrätt som första instans avgör ärenden som gäller återlämnande av barn och vissa ärenden som gäller erkännande och verkställighet av utländska beslut har i och för sig fungerat bra. Ärendena har behandlats snabbt både i hovrätten och som besvärärenden i högsta domstolen. Det har varit motiverat att koncentrera behandlingen av dessa ärenden till en enda

domstol, eftersom det för avgörande av dem krävs kännedom om internationell privaträtt och om internationella överenskommelser som tillämpas sällan.

Det har dock ifrågasatts att hovrätten och inte underrätten är första instans för ärendena. Behandlingen av exekvaturärenden i Helsingfors hovrätt i en sammansättning med tre ledamöter innebär att hovrättens resurser används för andra ändamål än för hovrättens grundläggande uppgift, dvs. dess verksamhet som fullföljdsdomstol. Eftersom exekvaturärenden har karaktär av ansökningsärenden och det inte alltid finns någon egentlig motpart, skulle tingsrättens handläggningsordning för ansökningsärenden också i övrigt kunna vara lämpligare för att avgöra exekvaturärenden än det förfarande som iakttas i hovrätten.

Hovrätten avgör också alltid ärenden som gäller återlämnande av barn i en sammansättning med tre ledamöter. Detta har ansetts vara problematiskt med tanke på fördelningen av hovrättens resurser. Hovrättens beslut får överklagas hos högsta domstolen utan besvärstillstånd, vilket binder även högsta domstolens resurser på ett oändamålsenligt sätt, i synnerhet då bara en del av besluten meddelas som prejudikat. Benägenheten att söka ändring är hög för ärenden som gäller återlämnande av barn. Besvären avgörs enligt skyndsamt förfarande och, på samma sätt som utlämningsärenden, i fulltalig sammansättning med fem ledamöter.

Ett beslut om återlämnande av barn verkställs så att den domstol som meddelat beslutet om återlämnande sänder beslutet på tjänstens vägnar till den behöriga tingsrätten för att verkställas. Tingsrätten ger i sin tur den behöriga utmätningssmannen ett hämningsförordnande utan att höra motparten. Tingsrätten ger hämningsförordnandet inom några dagar från det att beslutet om återlämnande gavs och är således bunden av ståndpunkten hos den hovrätt som meddelat beslutet eller av högsta domstolens ståndpunkt, och därför har tingsrättsbehandlingen upplevts som ett onödigt mellansteg inom verkställighetsförfarandet.

Största delen av de exekvaturärenden som Helsingfors hovrätt behandlar gäller erkännande av utländska beslut om äktenskaps-

skillnad. Obligatorisk domstolsfastställelse av utländska beslut om äktenskapsskillnad bl.a. alltid när den ena av makarna är finsk medborgare är ett onödigt komplicerat arrangemang som innebär att Helsingfors hovrätts resurser upptas av ärenden som i regel är rutinmässiga.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Allmänt

Syftet med denna proposition är att rationalisera rättsinstansordningen och göra den ändamålsenligare än för närvarande i fråga om behandlingen av ärenden som gäller utlämning för brott och internationella familjerättsliga ärenden. I fråga om utlämning gäller ändringarna utlämning från Finland till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett nordiskt land. Med undantag för den lilla ändring av bestämmelsen om under rättelse om tagande i förvar som beskrivs närmare i detaljmotiveringen ingriper propositionen inte i utlämning till länder utanför Europeiska unionen och Norden, vilket justitieministeriet beslutar om. Propositionen gäller inte sådana internationella familjerättsliga ärenden som redan i dag behandlas i tingsrätten i första instans.

3.2 Utlämnning för brott

Sökande av ändring i utlämningsärenden

I fråga om utlämningsärenden vore det ändamålsenligt att ändra det nuvarande systemet så att ändring hos högsta domstolen alltid ska sökas med besvärstillstånd. Högsta domstolen kan då på ett effektivare sätt än för närvarande koncentrera sina resurser till att meddela prejudikat. Detta mål kan nås för det första genom att man inför den rättsordning som normalt iakttas i ärenden som behandlas i de allmänna domstolarna. Ändring i tingsrättens beslut får då följaktligen sökas hos hovrätten och ändring i hovrättens avgörande får sökas hos högsta domstolen via besvärstillstånd. För de aktuella ärendekategorierna skulle detta dock innebära fler instanser än för närvarande, och alternativet är inte

förenligt med målsättningen enligt reformprogrammet för rättsvården, nämligen att som helhet bedömd minska den arbetsinsats som behövs för behandlingen av ärendena och att förkorta behandlingskedjorna. Hovrätterna har inte heller i dagsläget erfarenhet av behandlingen av utlämningsärenden, även om behövlig sakkunskap kan förvärfvas genom utbildning. Sakkunskap fås också i övrigt genom tillämpningserfarenhet.

Alternativet är problematiskt också med tanke på det krav på skyndsam behandling som gäller för utlämningsärenden. EAW-rambeslutet förutsätter att förfarandet för överlämnande med faser för sökande av ändring ska slutföras inom de tidsfrister som anges i rambeslutet. Även EU-domstolen har fastställt detta i sitt avgörande som nämns ovan. Tidsfristerna i den nordiska konventionen om överlämnande är hälften så långa som i EAW-rambeslutet. På grund av de angivna tidsfristerna borde behandlingstiderna för varje instans förkortas och beräknas så att hela domstolsprocessen kan slutföras inom 60 dagar från tidpunkten för gripandet, och i mellannordiska situationer inom 30 dagar. Också i situationer där den som begärs utlämnad samtycker till utlämningen borde tidsfristerna förkortas, trots att tingsrättens avgörande då i allmänhet inte överklagas. Slutresultatet blir i varje fall att det måste anges så korta tidsfrister att det i praktiken blir synnerligen svårt att iakttä dem. Dessutom kan rättsskyddet i synnerhet i de svåraste fallen äventyras av att de korta disponibla tidsfristerna måste fördelas på tre instanser. Det kan följaktligen anses att ett ökat antal instanser inte är förenligt med målen för reformprogrammet för rättsvården, varken när gäller effektivare handläggning eller rättssäkerhet. Ett system med tre instanser är också sällsynt vid en internationell jämförelse.

Som ett andra alternativ till det nuvarande systemet kan man överväga möjligheten att tingsrättens avgörande ska få överklagas hos hovrätten men att besvär däremot inte ska få anföras över hovrättens avgörande. För jämförelsens skull kan nämnas att besvärsförbud i högsta instans har tillämpats i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987). Enligt 24 § i den lagen är det förbjudet att ge-

nom besvär överklaga Helsingfors förvaltningsdomstols beslut i situationer som gäller överföring av verkställigheten av fängelsestraff och där justitieministeriets beslut om överföring har överklagats hos Helsingfors förvaltningsdomstol. Besvärshälsning skulle dock vara mycket exceptionellt. Ett missförhållande är också att då skulle möjligheten att i samband med utlämningsärenden få högsta domstolens prejudikat för att styra rättspraxis försvinna.

Ett tredje alternativ med sikte på det eftersträfvade resultatet är att tingsrättens beslut ska få överklagas vidare direkt till högsta domstolen förbi hovrätten, men att det då krävs besvärstillstånd. Detta alternativ bör dryftas i synnerhet med tanke på bestämmelserna om rättskydd och rätt att söka ändring i 21 § i grundlagen, samt med tanke på artikel 14 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och artikel 14 i den internationella konventionen medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen). Riksdagens grundlagsutskott har i flera utlåtanden påpekat att förfarandet med besvärstillstånd inte i och för sig strider mot konventionsbestämmelserna eller 21 § i grundlagen (bl.a. GrUU 35/2002 rd, GrUU 4/2010 rd, GrUU 33/2012 rd). Enligt utskottet har rätten att söka ändring inom systemet med tillstånd till fortsatt handläggning inte begränsats bl.a. för att det är tillåtet att överklaga alla avgöranden i tingsrätten till hovrätten (t.ex. GrUU 4/2010 rd, GrUU 33/2012 rd). På motsvarande grund innebär inte heller systemet med besvärstillstånd att rätten att söka ändring begränsas. Alternativet med besvärstillstånd innebär att alla avgöranden som gäller utlämning får överklagas vidare hos högsta domstolen, som ska pröva förutsättningarna för meddelande av besvärstillstånd i vart fall. Systemet med besvärstillstånd kan dock inte direkt jämföras med systemet med tillstånd till fortsatt handläggning. När förutsättningarna för besvärstillstånd prövas utgör inte enbart fog att misstänka riktigheten i den lägre domstolens avgörande grund för att meddela besvärstillstånd, vilket avviker från systemet med tillstånd till fortsatt handläggning.

Enligt lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) får ändring i ett avgörande av marknadsdomstolen i vissa ärenden sökas via förfarandet med besvärstillstånd hos högsta domstolen (7 kap. 4 §). Enligt grundlagsutskottet var besvärstillståndsregleringen inte problematisk i ljuset av 21 § i grundlagen (GrUU 33/2012 rd). Utskottet fäste uppmärksamhet vid bl.a. att högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken kan bevilja besvärstillstånd dels på prejudikatsgrunden, dels på den grunden att det finns *andra vägande skäl*. Utskottet påpekade att med hänsyn till rättstryggheten kan det finnas skäl att fästa särskilt avseende vid prövningen av förekomsten av vägande skäl. Vägande skäl som grund för besvärstillstånd är av betydelse även i fall enligt EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen oavsett om den lägre domstolen har förbjudit att personen utlämnas eller bestämt att han eller hon ska utlämnas. Grunderna för att vägra utlämna är mycket begränsade och avsedda att tillämpas i exceptionella situationer. Om en sådan exceptionell situation föreligger, kan den vara ett vägande skäl också för att meddela besvärstillstånd.

Enligt gällande lag har sökandet av ändring även när det gäller jorddomstolens beslut ordnats så att avgöranden av jorddomstolen får överklagas direkt hos högsta domstolen förbi hovrätten, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. Vissa tingsrätter är verk samma som jorddomstolar och behandlar besvär och klagomål över fastighetsförrättningar och kommunala vägnämnders förrättningar.

Av relevans för bedömningen av rättsskyddet är också att beslutet om att verkställa en arresteringsorder är ett procedurbeslut och endast avgör frågan om huruvida personen ska utlämnas till den utfärdande medlemsstaten för lagföring och verkställighet av straff. I avgörandet tas inte ställning till om den misstänkta personen är skyldig och inte heller till det straff som påförts för brott. Dessa avgörs, i likhet med förutsättningarna för arresteringsordern, i den utfärdande staten enligt de procedurbestämmelser som gäller i den staten. Förfarandet med utlämning mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen baserar sig på ömsesidigt erkännande och det

inbördes förtroende som krävs för detta. Både beslutet om verkställighet av en arresteringsorder och beslutet om utfärdande ska fattas av en rättslig myndighet, vilket även EU-domstolen har uppmärksammat i fallet C-168/13. Domstolen har påpekat att samtliga förfaranden för överlämnande mellan medlemsstaterna som avses i rambeslutet ska ske under domstolskontroll. Alla medlemsstater har också förbundit sig vid Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och vid de viktigaste internationella människorättsförpliktelserna när det gäller rättsskydd och sökande av ändring. Den person som utlämnas har tillgång till alla rättsmedel enligt den utfärdande statens lagstiftning vid den domstolsbehandling för vilken det har beslutats att han eller hon ska utlämnas.

EU-domstolen har också i ett mål (C-69/10) relaterat till direktivet om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus tagit ställning till frågan om tillräckliga rättsmedel. Det handlade om ett fall där medlemsstatens nationella lag inte medgav rätt att genom ett självständigt rättsmedel söka ändring i ett beslut som den nationella myndigheten meddelat inom ramen för ett påskyndat förfarande. Bland annat när det gäller principen om rätt till ett effektivt rättsmedel hade domstolen konstaterat att principen ger den enskilde tillgång till prövning i en domstol men inte till prövning i flera instanser (punkt 69). Övergången till systemet för sökande av ändring enligt förslaget innebär inte heller någon begränsning av detta slag, utan ett utlämningsärende ska alltid kunna avgöras i två instanser.

Även i de fall där det är fråga om att personen är skyldig har det dock ansetts att ett förfarande med besvärstillstånd kan vara förenligt med kraven på en rättvis rättegång enligt såväl 21 § i grundlagen som internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna. Förfarandet med besvärstillstånd har inte heller ansetts stå i strid med bestämmelserna om rätt att få skuldfrågan eller det utdömda straffet omprövat i artikel 2 i tilläggsprotokoll 7 till Europakonventionen (t.ex. Pellonpää, Euroopan ihmisoikeussopimus, 2000, s.515—517, GrUU 35/2002 rd).

Grundlagsutskottet har också fäst avseende vid att en snabb rättegång är en viktig grundläggande rättighet (t.ex. GrUU 35/2009 rd, GrUU 33/2008 rd). En snabb rättegång är av central betydelse också i samband med utlämningsärenden, eftersom åtgärder för att snabba upp utlämningsförfarandet samtidigt snabbar upp möjligheterna att få ärendet till behandling i den stat som framställt begäran om utlämning. Även enligt alternativet med besvärstillstånd bör ett utlämningsärende i regel avgöras slutgiltigt inom de tidsfrister som anges i rambeslutet och i den nordiska konventionen om överlämnande. Det ska vara tillåtet att avvika från tidsfristerna endast i särskilda fall, såsom när EU-domstolens förhandsavgörande har begärts. Eftersom förslaget innebär att det ska finnas bara två instanser, så som för närvarande, kommer det dock inte att vara lika svårt att iakttä de angivna tidsfristerna som enligt alternativet med tre instanser.

Behandlingen av utlämningsärenden i högsta domstolen kan effektiviseras också på så vis att besvär i fortsättningen kan behandlas i en sammansättning med tre ledamöter i stället för fem ledamöter som för närvarande. Från besvärstillståndsfasen kan man då direkt övergå till att behandla besvären, om ansökan ger anledning till det. En mer begränsad avdelningssammansättning än normalt är i och för sig ett exceptionellt arrangemang som lagstiftningen inte för närvarande möjliggör vid behandlingen av någon enda viss enskild ärendekategori. Av kravet på skyndsam behandling av utlämningsärenden följer dock att det finns särskilda grunder för en mer begränsad sammansättning. En flexibla re reglering av högsta domstolens sammansättning är också i linje med åtgärd 22 i reformprogrammet för rättsvården, där smidigare bestämmelser om domstolarnas sammansättning nämns som ett mål.

Så som konstaterats i avsnitt 2.2.1 fattar en åklagare i vissa medlemsstater i Europeiska unionen och övriga nordiska länder beslut om utlämning i första instans. Även den modellen kan övervägas som fjärde alternativ. Frågan har dryftats av den arbetsgrupp som berett ikraftsättandet av den nordiska konventionen om överlämnande (justitieministeriets arbetsgruppspromemoria 2006:22). Ar-

betsgruppen ansåg att ett sådant arrangemang skulle vara problematiskt i Finland och påpekade att det var förenat med bl.a. praktiska problem när det gäller tillgången till tolkning. Det skulle inte heller vara möjligt att helt avstå från domstolsbehandling, och det bedömdes att förfarandet på det hela taget inte skulle medföra några stora fördelar jämfört med domstolsbehandling i första instans.

I denna proposition föreslås det att den gällande regleringen ändras enligt det tredje alternativet ovan, dvs. så att rätten att överklaga tingsrättens avgörande direkt hos högsta domstolen kvarstår men så att ett förfarande med besvärstillstånd införs. Det är det alternativ som bäst motsvarar målet att minska de arbetsinsatser som behövs för behandlingen av utlämningsärenden utan att behandlingskedjan förlängs. Samtidigt säkerställs att kravet på skyndsam behandling uppfylls och att det är möjligt att få högsta domstolens prejudikat för att styra rättspraxis. På de grunder som anförts kommer reformen inte heller att äventyra rättssäkerheten. För att snabba upp behandlingen föreslås dessutom smidigare bestämmelser om högsta domstolens domföra sammansättning, nämligen att domstolen ska kunna behandla och avgöra utlämningsärenden på en avdelning med tre ledamöter.

Koncentrerat beslutsfattande i utlämningsärenden

I fråga om sökande av ändring förenat med besvärstillstånd har grundlagsutskottet också ansett det vara viktigt att sakkunskapen garanteras i första instans (GrUU 33/2012 rd). När det föreslås ändringar av bestämmelserna om sökande av ändring i utlämningsärenden är det befogat att också analysera om det finns behov av att i utlämningsärenden övergå till ett mera koncentrerat system än för närvarande.

Utlämningsärenden som baserar sig på EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen har redan nu koncentrerats till fyra tingsrätter. Antalet utlämningsärenden har varit litet och största delen av dem har behandlats i Helsingfors tingsrätt. Inom det nuvarande behörighetssystemet har det inte i och för sig i praktiken uppdagats några särskilda problem. Varje behörig tingsrätt ska ha bered-

skap att snabbt fatta beslut i utlämningsärenden. Även om utlämningsärendena i allmänhet inte är speciellt krävande juridiskt sett, kräver de sådan specialkompetens som kan uppnås och upprätthållas endast genom praktiskt arbete. Den som begärs utlämnad ska också få rättslig hjälp och tillräcklig tolkservice.

Enligt gällande lag har de behöriga tingsrätterna utsetts så att handläggningen av ett utlämningsärende och den rättegång för tagande i förvar som föregår den ska kunna ordnas relativt nära den plats där den som begärs utlämnad greps eller påträffades. Om behörigheten koncentrerades enbart till Helsingfors tingsrätt, skulle detta inte alltid vara möjligt. Den som ska utlämnas transporteras dock oftast till den utfärdande medlemsstaten via Helsingfors-Vanda flygplats, vilket talar för att behandlingen borde ordnas i Helsingfors tingsrätt oavsett var personen har gripits. Detta är i och för sig möjligt också enligt gällande lag, eftersom utlämningsärendet kan behandlas vid vilken som helst av de fyra behöriga tingsrätterna oberoende av var personen har gripits.

Också när en koncentrerad dryftas gäller det att beakta att utlämningsärenden måste kunna behandlas och avgöras inom de tidsfrister som anges i rambeslutet. Utgångspunkten för lagstiftningen är dessutom att den som begärs utlämnad ska höras personligen. På grund av de långa avstånden och kravet på skyndsam behandling kommer en koncentration av behandlingen till Helsingfors tingsrätt att bli ett problem exempelvis i situationer där den som tagits i förvar på grund av utlämningsärendet är i fängelse någon annanstans än i närheten av Helsingfors. För närvarande gäller att den berörda personen i allmänhet transporteras till den tingsrätt som handlägger utlämningsärendet via de sedvanliga riksomfattande rutterna för fängstransport. Om utlämningsärendena koncentreras till Helsingfors tingsrätt, förutsätter kravet på att iaktta behandlingstiderna att transporterna skräddarsys separat, vilket medför extra kostnader och innebär att personal som behövs för transporten förflyttas från fängelsets basfunktioner. Vidare gäller att när utlämnningen av en person som avtjänar fängelsestraff skjuts upp eller när utläm-

ning av en finsk medborgare eller en person som permanent bor i Finland vägras, utlämnas personen inte, utan efter utlämningsrättegången fortsätter han eller hon att avtjäna fängelsestraffet i Finland. Det är då förnuftigt att utlämningsrättegången ordnas vid en tingsrätt som är belägen nära den plats där den som begärs utlämnad befinner sig.

Lagstiftningen innehåller inte för närvarande några bestämmelser om möjligheten att ordna behandlingen av utlämningsärenden med hjälp av en videoförbindelse. Under de senaste åren har en ökad användning av videoförbindelse eftersträvats vid förundersöknings- och rättegångsförfaranden och i synnerhet i samband med internationell rättslig hjälp, och videoförbindelse är ett motiverat alternativ även i samband med utlämningsärenden. Tingsrättens sammanträde med anledning av frågan om huruvida förvaret ska förbli i kraft kan redan i dag ordnas med hjälp av en videoförbindelse, eftersom domstolsbehandlingen i tillämpliga delar iakttar vad som i tvångsmedelslagen (806/2011) föreskrivs om handläggning av häktningsyrkanden (18 § i EU-utlämningslagen). Enligt 3 kap. 6 § 4 mom. i tvångsmedelslagen kan vid handläggningen av ett häktningsärende användas videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i handläggningen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. En förutsättning är att domstolen anser att det är ett lämpligt sätt för hörande. Domstolen kan också kräva att den som begärts häktad hämtas till domstolen. Vid förundersökning får den som är misstänkt för brott avge sin utsaga per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring, om utredaren anser att detta kan ske utan olägenhet och att det inte äventyrar undersökningens tillförlitlighet (7 kap. 1 § 2 mom. i förundersökningslagen (805/2011)). För närvarande finns det inte några bestämmelser om möjligheten att i brottmål i annat än bevisföringssyfte höra motparten i domstol med hjälp av en videoförbindelse.

När reglering som tillåter hörande med hjälp av video övervägs är det viktigt att försäkra sig om att regleringen är konsekvent i förhållande till annan lagstiftning. Behandlingen av ett utlämningsärende kan inte di-

rekt jämföras med vare sig handläggning av ett häktningsyrkande eller rättegång i brottmål. Ärendet påminner dock till sin natur i högre grad om häktning än om ett åtalsärende som behandlas i en brottmålsrättegång. Orsaken är att vid utlämningsrättegången behandlas inte frågan om huruvida svaranden är skyldig till ett brott utan endast frågan om förutsättningarna för utlämning till den stat som utfärdat arresteringsordern. I den utfärdande staten har man bedömt om det finns förutsättningar för lagföring eller om det för verkställighet av fängelsestraff krävs att personen utlämnas till den staten. Det handlar således om en situation av samma slag som vid handläggning av ett häktningsyrkande som gäller en person som på sannolika skäl misstänks för ett brott eller som dömts. Möjligheten att handlägga utlämningsärenden med användning av en videoförbindelse på samma sätt som häktningsyrkanden innebär att de problem med långa transportresor som nämns ovan kan minskas i väsentlig grad.

Regleringen bör också vara konsekvent i förhållande till annan EU-lagstiftning. En liknande koncentreringslösning som enligt EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen ingår också i vissa andra genomförandelagar för rambeslut om ömsesidigt erkännande inom Europeiska unionen (lagen om verkställighet i Europeiska unionen av frysningsbeslut av egendom eller bevismaterial (540/2005), lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet (729/2010, det s.k. rambeslutet om bevisinhämtningsordern), lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande och om tillämpning av rambeslutet (620/2012)). Än så länge finns det bara lite eller ingen praktisk erfarenhet av tillämpningen av lagarna. De handlar också om åtgärder av en annan typ som kräver en annan behandlingshastighet än åtgärder i samband med utlämningsärenden. Efter att ha fått mer praktisk erfarenhet kan

man senare analysera hur behörighetslösningarna fungerar för var och en av dem. Dessutom kommer rambeslutet om bevisinhämtningsordern att ersättas med det den 1 maj 2014 antagna direktivet 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området. I fråga om samarbete i anslutning till bevisinhämtning kommer behörighetsfrågan i vilket fall som helst att dryftas i samband med det nationella genomförandet av det direktivet.

I denna proposition föreslås det att utlämningsärenden som grundar sig på EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen ska koncentreras till Helsingfors tingsrätt. Detta tryggar bättre än för närvarande den sakkunskap i utlämningsärenden som krävs i första instans. Vid Helsingfors tingsrätt har utlämningsärenden koncentrerats till den avdelning som behandlar tvångsmedelsärenden och där största delen av alla utlämningsärenden som blivit anhängiga i Finland har behandlats efter det att EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen trädde i kraft. När det gäller handläggning av utlämningsärenden har Helsingfors tingsrätt följaktligen den största specialkompetensen baserad på erfarenheterna av att tillämpa lagen. På samma sätt som för närvarande ska utlämningsärenden få avgöras endast av tingsdomare.

Det föreslås dessutom att när ett utlämningsärende behandlas ska den som begärs utlämnad kunna höras med hjälp av en videoförbindelse. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 kap. 6 § 4 mom. i tvångsmedelslagen. Behandlingen av utlämningsärendet ska således kunna ordnas med hjälp av en videoförbindelse, om domstolen anser det vara lämpligt.

Koncentreringen av utlämningsärenden har konsekvenser även för befogenheterna för de åklagare som handlägger utlämningsärenden. Även för dem innebär ändringarna ett mer koncentrerat arrangemang än tidigare eftersom häradsåklagarna inom Helsingfors tingsrätts domkrets kommer att vara behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt EU-utlämningslagen och nordiska utlämningslagen. I analogi med nuläget kommer lagen dock även i fortsättningen att innebära att av särskilda skäl kan också någon annan åklaga-

re vara behörig att handlägga utlämningsärendet.

3.3 Vissa internationella familjerättsliga ärenden

Överföring av behandlingen av exekvaturärenden till Helsingfors tingsrätt

Det föreslås att de exekvaturärenden som för närvarande behandlas i Helsingfors hovrätt i första instans ska behandlas i Helsingfors tingsrätt. Ändring i Helsingfors tingsrätts avgörande ska få sökas hos Helsingfors hovrätt, vars avgörande ska få överklagas hos högsta domstolen med besvärstillstånd.

När den ändrade rättsinstansordningen övervägts har som alternativ diskuterats möjligheten att överföra dessa ärenden antingen till alla tingsrätter eller till en enda tingsrätt. Behandlingen kan överföras till alla tingsrätter med motiveringen att även bl.a. exekvaturansökningar som baserar sig på vissa EU-förordningar och nordiska bestämmelser behandlas i tingsrätterna. Antalet ärenden inom den aktuella ärendekategorin är dock få och de kan gälla rent av mycket olika situationer. För att en enhetlig och sakkunnig rättspraxis ska kunna säkerställas har man i propositionen gått in för att föreslå att ärendena överförs till en enda tingsrätt.

Helsingfors tingsrätt har ansetts vara det bästa alternativet bland tingsrätterna, eftersom många familjerättsliga ärenden redan i dag behandlas i den tingsrätten. Även andra internationella ärenden har koncentrerats till Helsingfors tingsrätt. Vid Helsingfors tingsrätt är det också lätt att använda sig av tingsrättens och Helsingfors hovrätts gemensamma informationstjänst.

Exekvaturärenden är oftast inte speciellt komplicerade, men de kan vara förenade med rent av mycket svåra frågor. Det bör också noteras att erkännande av vissa utländska avgöranden, t.ex. faderskaps- och adoptionsbeslut, påverkar inom flera rättsliga förhållanden där parterna inte har del i erkännandeärendet. Det är därför viktigt att den domare som avgör saken är tillräckligt erfaren med tanke på ärendets natur. Med beaktande av exekvaturärendenas speciella karaktär är det tillbörligt att de inte avgörs av tingsnotarier-

na. De bör i stället behandlas av tingsdomarna. Genom interna arrangemang vid tingsrätten bör man försäkra sig om att de domare som avgör exekvaturärenden är sakkunniga, t.ex. genom att koncentrera behandlingen av ärendena till vissa tingsdomare. Det är också viktigt att genom utbildning och samarbete mellan domstolarna se till att den sakkunskap som samlats vid Helsingfors hovrätt förmedlas till Helsingfors tingsrätt. Genom tillämpningspraxis kommer även Helsingfors tingsrätt att få allt större sakkunskap.

I fråga om sökande av ändring övervägdes alternativet med möjligheten att hos högsta domstolen via besvärstillstånd överklaga Helsingfors tingsrätts beslut i exekvaturärenden. Överklagande med besvärstillstånd används för närvarande också i de ärenden gällande erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad som avgjorts av Helsingfors hovrätt i första instans.

De exekvaturärenden som avses i denna proposition är inte förenade med någon stor benägenhet att söka ändring, vilket innebär att det inte har någon stor betydelse för användningen av de resurser som behövs för behandlingen av dem om en instans eller två instanser ska pröva överklaganden. För ärendena gäller dessutom att det inte finns någon sådan grund att avvika från det normala förfarandet för sökande ändring som föranleds av kravet på skyndsam behandling. På dessa grunder föreslås det ett sedvanligt förfarande för sökande av ändring.

Enligt gällande lag omfattar systemet med tillstånd till fortsatt handläggning inte ansökningsärenden. En av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp föreslog i sitt betänkande att tillstånd till fortsatt handläggning utvidgas till att omfatta även alla tvistemål och ansökningsärenden (Betänkanden och utlåtanden 10/2014). Förutsatt att arbetsgruppens förslag genomförs kommer även exekvaturärenden att omfattas av systemet med tillstånd till fortsatt handläggning, vilket kommer att för enkla och för snabba hovrättsförfarandet i klara fall.

Sökande av ändring i ärenden som gäller återlämnande av barn

På samma sätt som i fråga om utlämningsärenden gäller också i fråga om ärenden som gäller återlämnande av barn att det vore ändamålsenligt att ändra behandlingskedjan så att ändring hos högsta domstolen alltid ska sökas via besvärstillstånd. Ett alternativ är att ärenden som gäller återlämnande av barn behandlas i Helsingfors tingsrätt i första instans och att normal rättsinstansordning iakttas vid sökande av ändring, vilket innebär att tingsrättens avgörande får överklagas hos hovrätten och att hovrättens avgörande ska få överklagas hos högsta domstolen via besvärstillstånd. Alternativet inrymmer det missförhållandet att behandlingskedjan förlängs från nuläget, vilket inte motsvarar de mål som skrivits in i reformprogrammet för rättsvården. Det är också problematiskt att den totala behandlingstiden sannolikt förlängs.

Ett annat tänkbart alternativ är att ärenden som gäller återlämnande av barn överförs till Helsingfors tingsrätt, vars avgörande skulle få överklagas direkt hos högsta domstolen via besvärstillstånd. Det här alternativet är det som bäst säkerställer att kravet på skyndsam behandling i samband med ärenden som gäller återlämnande av barn uppfylls, och alternativet medför inte fler länkar i behandlingskedjan än i dag. En fördel är också att den arbetsmängd som de nuvarande direkta besvären medför för högsta domstolen minskar. Ett problem med alternativet har dock ansetts vara att hovrätten och dess sakkunskap helt faller utanför behandlingskedjan. Så som redogjorts i det föregående har också grundlagsutskottet ansett det vara viktigt att sakkunskapen garanteras i första instans i samband med överklagande som är förknippat med besvärstillstånd.

Så som redogjorts i avsnitt 3.2 har grundlagsutskottets tolkningspraxis varit att besvärstillståndsregleringen inte är problematisk med tanke på rättsskyddsbestämmelserna i 21 § i grundlagen (bl.a. GrUU 33/2012 rd). Även i fråga om ärenden som omfattas av systemet med besvärstillstånd finns det två domstolsinstanser för överklagande. Högsta domstolen prövar varje ansökan om besvärstillstånd och parten får sina besvär behandla i högsta domstolen, om det finns grund för besvärstillstånd. Med stöd av 30 kap. 3 § i

rättegångsbalken kan högsta domstolen bevilja besvärstillstånd dels på prejudikatsgrunden, dels på den grunden att det finns andra vägande skäl.

Vid bedömningen av rättsskyddet gäller det också att komma ihåg att dessa ärenden har en speciell karaktär. I ärenden som gäller återlämnande av barn tas inte ställning till vårdnaden om barnet, utan syftet är att ett barn som olovligen förts bort från den stat där barnet var bosatt eller inte har återlämnats dit ska återlämnas till den staten så snart som möjligt. Vid behov avgörs ett ärende som gäller vårdnaden om barnet genom en separat rättegång i den stat där barnet är bosatt. Gränserna för att vägra att återlämna ett barn är noggrant avgränsade.

I denna proposition föreslås en modell enligt vilken ärenden som gäller återlämnande av barn alltså ska behandlas i Helsingfors hovrätt i första instans, men för sökande av ändring hos högsta domstolen ska det krävas besvärstillstånd. Dessutom föreslås det en flexiblare reglering av högsta domstolens behöriga sammansättning i dessa ärenden så att besvären ska kunna behandlas i en sammansättning med tre ledamöter. Modellen innebär att antalet instanser inte ökar från det nuvarande. En annan fördel är att gedigen sakkunskap i fråga om ärenden som gäller återlämnande av barn kvarstår i första instans. Genom systemet kan man förkorta den totala behandlingstiden för ärenden som gäller återlämnande av barn och spara in på rättegångskostnaderna.

Erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad

På de grunder som anförts i avsnittet om bedömning av nuläget föreslås det att förfarandet för erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad görs smidigare genom att äktenskapslagen ändras så att utländska beslut om äktenskapsskillnad, i större utsträckning än för närvarande kan erkännas utan särskild fastställelse av domstol. En motsvarande ändring föreslås också i fråga om utländska beslut om upplösning av registrerade partnerskap. På fastställelse av besluten tillämpas även för närvarande samma proce-

durbestämmelser som i ärenden som gäller äktenskapsskillnad.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Allmänt

Eftersom de ärenden som propositionen gäller är fåtaliga kan det generellt bedömas att förslagen har obetydliga kostnadseffekter.

Utlämnning för brott

Det finns inte någon separat kostnadskalkyl över behandlingen av utlämningsärenden eller familjerättsliga ärenden. Förfarandemässigt påminner behandlingen av utlämningsärendena om behandlingen av tvångsmedelsärenden. Enligt uppgifter från justitieförvaltningsavdelningen vid justitieministeriet uppgår kostnaderna för behandlingen av ett tvångsmedelsärende i tingsrätten till i genomsnitt 400 euro. Behandlingen av utlämningsärenden omfattar vanligen både ett sammanträde där det avgörs om förvaret ska förbli i kraft och ett sammanträde där frågan om utlämnning avgörs. Båda sammanträdena bör beaktas när kostnaderna för behandlingen bedöms.

Behandlingen av ett ärende i högsta domstolen kostar uppskattningsvis ca 3 300 euro (2012). Utifrån gamla, approximativa arbetstidsuppföljningsuppgifter har det uppskattats att de kalkylerade kostnaderna för besvärstillstånd rör sig i storleksklassen 1 900 euro, ett avgörande i sak ca 27 000 euro. På grund av de bristfälliga kalkyleringsgrunderna bör man dock ställa sig skeptisk till kostnadsberäkningarna. Även kostnadsskillnaderna från fall till fall är betydande. Förfarandet med besvärstillstånd tillämpas inte för närvarande på utlämningsärenden, och bland dem finns det följaktligen många enkla och klara ärenden. Utifrån detta kan det bedömas att de genomsnittliga kostnaderna för behandlingen av utlämningsärenden är betydligt lägre än för sådana avgöranden i sak som meddelats efter ett besvärstillstånd.

Om det krävs besvärstillstånd för att behandla utlämningsärenden, kommer en stor

del av ärendena i fortsättningen att behandlas i en mer begränsad sammansättning än för närvarande. Utifrån de numerära uppgifterna hittills kan det antas att ändring i ärenden som grundar sig på EU-utlämningslagen söks i genomsnitt i tio fall per år och i ärenden som grundar sig på nordiska utlämningslagen i några fall. Approximativt kan det bedömas att en övergång till ett system för sökande av ändring där det krävs besvärstillstånd innebär att högsta domstolen årligen sparar in ca 10 000 euro i kostnaderna för utlämningsärenden. Inbesparingar uppkommer dessutom av att högsta domstolen kan behandla besvärärenden i en lättare sammansättning. Det är dock inte fråga om någon betydande inbesparingseffekt, eftersom villkoren för att meddela besvärstillstånd kommer att uppfyllas i uppskattningsvis endast ca 15 procent av de redan i övrigt fåtaliga fallen. Övergången till ett system för sökande av ändring där det krävs besvärstillstånd kan dock också minska benägenheten att överklaga.

Vissa internationella familjerättsliga ärenden

Det att kravet på att ärenden som gäller erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad ska fastställas i domstol slopas och därmed att dessa ärenden (ca 130) försvinner från Helsingfors hovrätt kommer att medföra kostnadsinbesparingar för hovrätten. Enligt hovrättens uppskattning motsvarar arbetsmängden med avseende på dessa ärenden ca 10 procent av arbetsmängden med avseende på ett genomsnittligt ansökningsärende som behandlas i hovrätten. Överföringen innebär följaktligen en årlig kalkylerad inbesparing på ca 26 000 euro för hovrätten. Å andra sidan sjunker inkomsterna av ansökningsavgifter med ca 13 000 euro.

Det kan antas att den föreslagna ändringen av äktenskapslagen nästan inte alls kommer att öka kostnaderna för magistraterna. För att ett beslut om äktenskapsskillnad som fastställts av Helsingfors hovrätt ska införas i befolkningsdatasystemet krävs det nämligen redan nu en separat åtgärd av magistraten efter hovrättens beslut om fastställelse. Det handlar inte heller om någon ny uppgiftsform för magistraterna, eftersom en del utländska

beslut om äktenskapsskillnad också enligt den nuvarande lagstiftningen är giltiga i Finland utan fastställelse av domstol och införs direkt i befolkningsdatasystemet.

Överföringen av övriga exekvaturärenden (ca 40) från hovrätten till Helsingfors tingsrätt medför kostnadsinbesparingar, eftersom det är i genomsnitt ca 1 700 euro billigare att handlägga ett ansökningsärende i tingsrätten än i hovrätten. Besluten överklagas praktiskt taget aldrig, och därför kan det antas att kostnadsskillnaden i sin helhet kommer att realiseras som en inbesparing. Den kalkylerade inbesparingen kan uppskattas till ca 70 000 euro. I övrigt överförs kostnaderna för behandlingen av ärendena från Helsingfors hovrätt till Helsingfors tingsrätt, för vilken den årliga kostnadsökningen i fråga om dessa ärenden beräknas uppgå till ca 10 000 euro.

Det kan antas att övergången till ett system med besvärstillstånd i internationella familjerättsliga ärenden och de smidigare bestämmelserna om sammansättning medför högst lika stora inbesparingar för högsta domstolen som inbesparingarna i utlämningsärenden. Uppskattningen grundar sig på att endast en ansökan om ändring per år prövas som besvär. I beräkningen har beaktats att den genomsnittliga kostnaden för behandlingen av ett besvärärende inte ens för närvarande uppkommer i ärenden där det inte behövs någon annan åtgärd än prövning av riktigheten i hovrättens beslut. På samma sätt som i fråga om utlämningsärenden är det tänkbart att systemet med besvärstillstånd kommer att minska benägenheten att söka ändring hos högsta domstolen.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

En övergång till ett system med besvärstillstånd i ärenden som gäller utlämning och återlämnande av barn kommer att frigöra högsta domstolens resurser så att de kan användas för dess huvudsakliga uppgift, nämligen att styra rättskipningsverksamheten genom prejudikat.

Koncentreringen av utlämningsärenden till Helsingfors tingsrätt kommer att innebära att högst 20 nya mål per år överförs från de öv-

riga tingsrätterna. Eftersom största delen av utlämningsärendena redan behandlas i Helsingfors tingsrätt, kommer överföringen inte att öka arbetsmängden i någon betydande grad. I analogi med detta upphör behandlingen av dessa ärendekategorier helt och hållet vid Birkalands tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt och Norra Savolax tingsrätt. Motsvarande ändring riktas även till åklagarväsendet.

De föreslagna ändringarna i fråga om behandlingen av exekvaturärenden kommer att frigöra Helsingfors hovrätts resurser så att de kan användas för behandling av ärenden som gäller sökande av ändring. Cirka 170 ansökningsärenden försvinner från hovrätten. Av dem överförs ca 40 fall till Helsingfors tingsrätt, där arbetsmängden kommer att öka i motsvarande grad. De föreslagna ändringarna av äktenskapslagen beräknas inte ha några väsentliga konsekvenser för magistraternas arbetsmängd. Utländska beslut om äktenskapsskillnad som införs i befolkningsdatasystemet utan någon särskild fastställelse av domstol fördelas regionalt mellan de olika magistraterna.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Den ändring som föreslås av äktenskapslagen när det gäller erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad kommer att förenkla och förenhetliga situationen för medborgarna då alla utländska beslut om äktenskapsskillnad kan erkännas utan någon särskild fastställelse av domstol. Slopandet av det obligatoriska fastställelseförfarandet kommer också att försnabba skötseln av sådana ärenden i Finland som anknyter till giltigheten för utländska beslut om äktenskapsskillnad. Förslaget äventyrar inte medborgarnas rättsskydd, eftersom domstolens fastställelse trots allt ska få sökas i samtliga fall.

Det föreslagna utvidgade systemet med besvärstillstånd i ärenden som gäller utlämning för brott och återlämnande av barn innebär att det rättsmedel som står till förfogande i högre grad än för närvarande kommer att bestämmas utgående från ärendets natur och behovet av rättsskydd. Reformen förbättrar också högsta domstolens möjligheter att genom prejudikat sörja för en enhetlig rättspraxis. Prejudikaten kommer att styra även

de lägre rättsinstanserna rättspraxis så att innehållet i avgörandena kan förutses bättre än för närvarande och så att behovet av besvär minskar. Koncentreringen av utlämningsärenden till Helsingfors tingsrätt innebär att den sakkunskap som behövs för behandlingen är tryggad i första instans.

5 Beredningen av propositionen

I reformprogrammet för rättsvården för åren 2013—2025 förutsätts att man utreder eventuella behov av och möjligheter att övergå till att använda normal rättsinstansordning i vissa ärenden som gäller utlämning av brottslingar och i vissa internationella familjerättsliga ärenden. Reformerna bör genomföras så att kravet på skyndsam behandling kan tillgodoses. Utifrån programmet tillsatte justitieministeriet den 25 april 2013 en arbetsgrupp med uppgift att utreda om det i dessa ärendekategorier finns behov av att ändra den nuvarande handläggnings- och/eller rättsinstansordningen. Arbetsgruppen skulle också bereda eventuella lagstiftningsändringar för att genomföra revideringarna. Arbetsgruppen bestod av företrädare för justitieministeriets lagberedningsavdelning, högsta domstolen, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Riksåklagarämbetet och Finlands Advokatförbund rf. Under beredningen hörde arbetsgruppen magistraten i Helsingfors och justitieförvaltningsavdelningen vid justitieministeriet. Skriftligen hördes dessutom Uleåborgs, Birkalands och Norra Savolax tingsrätter samt åklagarämbetena i Helsingfors, Östra Finland, Uleåborg och Birkaland. Till betänkandet fogades tre avvikande meningar.

Betänkandet sändes på remiss till 35 myndigheter, sammanslutningar och sakkunniga. Dessutom gavs högsta domstolen tillfälle att yttra sig om betänkandet. Det inkom 33 remissyttranden. En majoritet av remissorganen förhöll sig positiv till arbetsgruppens förslag. En del av remissorganen motsatte sig en övergång till ett förfarande med besvärstillstånd i utlämningsärenden. En majoritet förhöll sig dock positiv till detta. Förslaget om att koncentrera utlämningsärenden till Helsingfors tingsrätt vann understöd på bred front. I anslutning till koncentreringen fram-

fördes dock behov av möjligheten att använda en videoförbindelse. Remissorganen hade delade åsikter om förslaget att låta Helsingfors tingsrätt överta ärenden som gäller återlämnande av barn. Som problempunkter sågs i synnerhet risken för att handläggningen drar ut på tiden och möjligheterna att trygga kontinuiteten i sakkunskapen i de fåtaliga fall som ska behandlas skyndsamt.

Denna proposition har beretts vid justitieministeriet utgående från arbetsgruppens betänkande och remisskommentarerna. Regeringens proposition motsvarar i huvudsak förslagen till lagändringar i arbetsgruppens betänkande. Utöver arbetsgruppens förslag föreslås det i propositionen att behandlingen av utlämningsärenden ska kunna ordnas med hjälp av en videoförbindelse. Till skillnad från arbetsgruppens förslag innehåller propositionen inte något förslag om att ärenden som gäller återlämnande av barn ska överföras till Helsingfors tingsrätt. I fråga om ärenden som gäller återlämnande av barn föreslås det i stället att man övergår till ett förfarande med besvärstillstånd.

I fråga om ärenden som gäller utlämning för brott och återlämnande av barn föreslås

det också smidigare bestämmelser om högsta domstolens sammansättning så som beskrivs i det föregående.

6 Samband med andra propositioner

I enlighet med vad som redogjorts ovan har en arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet föreslagit att tillämpningsområdet för systemet med fortsatt handläggning i hovrätten utvidgas till att omfatta alla tvistemål och ansökningsärenden (Betänkanden och utlåtanden 10/2014). Tillämpningsområdet skulle då omfatta även de exekvaturärenden som avses i denna proposition. Avsikten är att en proposition med förslag till utvidgningen ska överlämnas hösten 2014. Den ändring av förfarandet för fastställelse av en främmande stats beslut om faderskap som föreslås i denna proposition hänför sig till den totalreform av faderskapslagen som beretts vid justitieministeriet. Regeringens proposition om saken överlämnades till riksdagen i juni 2014 (RP 91/2014 rd). Vid riksdagsbehandlingen bör det ses till att lagförslagen samordnas.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

11 §. Behörig domstol. På de grunder som nämnts i allmänna motiveringen föreslås det att paragrafen ändras så att Helsingfors tingsrätt blir den domstol som ska fatta beslut om utlämning och fortsatt förvar. Eftersom det i fortsättningen ska finnas endast en behörig domstol ändras paragrafens rubrik till singularis.

Till följd av ändringen kan också det nuvarande 2 mom. strykas som obehövligt, eftersom inga andra tingsrätter än Helsingfors tingsrätt längre ska ha behörighet att behandla utlämningsärenden och inte heller tagande i förvar i anslutning till dem.

12 §. Behöriga åklagare. Till följd av den föreslagna ändringen av 11 § föreslås det att också bestämmelserna om behöriga åklagare i 12 § ändras. Enligt 1 mom. ska häradsåklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt vara behöriga åklagare. Det då vanligen om häradsåklagarna vid åklagarämbetet i Helsingfors. Innehållet i 2 mom. kvarstår enligt förslaget oförändrat i sak. Av särskilda skäl ska således också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. kunna vara behörig åklagare. Det är uppenbart att det kommer att vara sällsynt att någon annan än en åklagare som avses i 1 mom. behöver åta sig att behandla utlämningsärenden. Det har dock ansetts att möjligheten bör kvarstå i synnerhet på grund av kravet att utlämningsärenden ska behandlas skyndsamt. Åklagarnas jourssystem är riksomfattande, och 2 mom. innebär då bl.a. att också någon annan än en jourhavande åklagare från huvudstadsregionen kan behandla utlämningsärenden vid behov.

28 §. Närvaro vid sammanträdet. I gällande 2 mom. sägs att om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, ska han eller hon hämtas till tingsrättens sammanträde och höras med anledning av innehållet i framställningen om utlämning. Kravet på att den som

tagits i förvar ska hämtas till tingsrättens sammanträde ska enligt förslaget utgå. Det föreslås att den som tagits i förvar ska höras vid tingsrättens sammanträde. Ordalydelsen gör det möjligt att höra personen också vid ett sammanträde som ordnas med hjälp av videoförbindelse.

29 §. Samtycke. Den gällande paragrafen förutsätter att samtycke till eftergift från den s.k. specialitetsbestämmelsen samt till vidareutlämning ska ges personligen vid tingsrättens sammanträde. Det föreslås att ordet 'personligen' stryks. I de situationer där behandlingen av ett utlämningsärende ordnas med hjälp av videoförbindelse kan samtycke följaktligen meddelas inom samma förfarande utan att den som begärs utlämnad behöver hämtas till tingsrättens sammanträde.

30 a §. Hörande via videoförbindelse. Det föreslås att lagen kompletteras med en bestämmelse som gör det möjligt att ordna behandlingen av ett utlämningsärende med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Bestämmelsen motsvarar 3 kap. 6 § 4 mom. i tvångsmedelslagen, vilket tillämpas på häktningsärenden. För att videokonferens ska kunna användas förutsätts det således att tingsrätten anser det vara lämpligt. I analogi med bestämmelsen om handläggning av häktningsyrkanden ska tingsrätten dessutom kunna förordna att den som begärs utlämnad ska hämtas till domstolen, om det anses att han eller hennes personliga närvaro behövs. Möjligheten att använda videoförbindelse lämpar sig både för behandlingen av utlämningsärenden och för situationer där den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon samtycker till utlämningen, till eftergift från den s.k. specialitetsbestämmelsen eller till vidareutlämning. Hörande via videoförbindelse ska kunna genomföras också vid behandling där det fattas beslut om fortsatt hållande i förvar. Detta är redan nu möjligt med stöd av 18 § i EU-utlämningslagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen gäller att behandlingen av ärendet ska ske med iakttagande i till-

lämpliga delar av vad som i tvångsmedelslagen föreskrivs om handläggning av häktningssyrkanden.

37 §. Rätt att söka ändring. Av de orsaker som beskrivs i allmänna motiveringen ändras paragrafen så att ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat ska få överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. Tillstånd ska kunna meddelas med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. Motivering till tillståndet är således för det första den s.k. prejudikatsgrunden, dvs. att det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta domstolen. För det andra kan besvärstillstånd meddelas med motiveringen att det finns grund för klagan och återbrytande, dvs. att det finns särskild anledning till följd av sådant i saken inträffat rättegångsfel eller annat fel att avgörandet på grund därav borde återbrytas eller undanröjas. Den tredje grunden för besvärstillstånd utgörs av andra vägande skäl. Vid bedömning av den grunden kan uppmärksamhet fästas vid i synnerhet rättsskyddsaspekterna och tillgodoseendet av en rättvis behandling i det aktuella enskilda fallet.

Som en terminologisk ändring föreslås det att rubriken ändras till 'rätt att söka ändring' för att termerna ska vara förenliga med de föreslagna ändringarna av 38 och 39 §.

38 §. Ändringsansökan. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar terminologin i 30 kap. i rättegångsbalken. I rubriken används termen 'ändringsansökan', som då innefattar både att ansöka om besvärstillstånd och att anföra besvär. Till följd av övergången till ett förfarande med besvärstillstånd ändras paragrafen dessutom så att det anges att ändringsansökan ska innehålla tillståndsansökan och de besvär som anförs. På grund av de tidsfrister som anges i rambeslutet kvarstår tidsfristerna enligt gällande 39 § oförändrade. Besvärsskriften ska således lämnas in till tingsrätten inom sju dagar från beslutet.

39 §. Bemötande av ändringsansökan. Också i denna paragraf föreslås det att terminologin i fråga om rubriken och innehållet ändras så att den motsvarar 30 kap. i rättegångsbalken och den ändring som föreslås i

38 §. I paragrafen används följaktligen termerna 'ändringssökanden' och 'fullföljdsskriften'. Innehållet i paragrafen ändras däremot inte i analogi med 30 kap. 10 §. Enligt den paragrafen ska högsta domstolen bara vid behov begära ett bemötande när den behandlar ändringsansökningen. Behandlingen av ärendet skulle förlängas, om ett bemötande behövde avges först när högsta domstolen begär det. I synnerhet på grund av de angivna tidsfristerna enligt rambeslutet föreslås det att paragrafen kvarstår oförändrad till denna del. Bemötandet ska således lämnas in inom sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. I bemötandet är det möjligt att ta ställning till både grunden för besvärstillstånd och till de besvär som anförts.

40 §. Översändande av handlingarna till högsta domstolen. I analogi med de terminologiska ändringarna ovan föreslås det att den finska språkdräkten ändras så att 'besvärsskriften' ändras till 'fullföljdsskriften'.

41 §. Domförhet och skyndsam behandling. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om högsta domstolens sammansättning. Enligt momentet ska högsta domstolen kunna behandla och avgöra ett utlämningsärende på en avdelning med tre ledamöter. Detta försnabbar handläggningen i högsta domstolen, eftersom ett ärende där det förefaller sannolikt att besvärstillstånd meddelas kan prövas direkt i sammansättningen med tre ledamöter. Om besvärstillstånd meddelas, ska också huvudsaken kunna avgöras slutgiltigt i samma sammansättning. Det finns naturligtvis ingenting som hindrar att ärendet behandlas i den sammansättning som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. i rättegångsbalken, om det anses att en starkare sammansättning behövs t.ex. på grund av ärendets natur eller offentlighöret av avgörandet. Enklare ärenden, där det handlar om att t.ex. bara rätta eller komplettera tingsrättens motiveringar eller yttra sig om de nya ståndpunkter som presenterats i högsta domstolen, ska kunna avgöras i en mer begränsad sammansättning. Vidare föreslås att 1 mom., som till följd av den ändring som beskrivs ovan blir 2 mom., ändras så att ett ärende som gäller utlämning ska avgöras inom 20 dagar efter att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut. Bestämmelsen om den angivna tidsfristen ändras inte i sak, men

den nya ordalydelsen lämpar sig bättre än den nuvarande för sådana situationer då högsta domstolen inte meddelar besvärstillstånd. Högsta domstolens avslag är då det slutgiltiga avgörandet och innebär att tingsrättens avgörande står fast. Eftersom de angivna tidsfristerna enligt rambeslutet kräver att det slutgiltiga beslutet, bortsett från i särskilda fall eller i undantagsfall, ska fattas inom 60 dagar efter det att personen har gripts bör detta eftersträvas också i de fall där högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

Innehållet i det nuvarande 2 mom., som till följd av de ändringar som nämns ovan blir 3 mom., kvarstår i sak. Den angivna tidsfristen enligt det föreslagna 2 mom. ska således få frångås av särskilda skäl. Exempelvis begäran om EU-domstolens förhandsavgörande kan vara ett sådant särskilt skäl som innebär att tidsfristen inte kan iakttagas. Ärendet ska då avgöras så snart som möjligt. I analogi med terminologin i 2 mom. föreslås också i 3 mom. en formulering med 'avgöras'.

42 §. Övriga bestämmelser. Till följd av övergången till ett system med besvärstillstånd föreslås det att hänvisningen till bestämmelserna om förfarande i 30 kap. i rättegångsbalken ändras så att det sägs att i fråga om ändringssökandet ska i tillämpliga delar iakttagas de bestämmelser som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i andra instans. I den gällande paragrafen hänvisas det till de bestämmelser om förfarande som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i första instans.

1.2 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna

8 §. Behörig domstol. De föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 11 § i EU-utlämningslagen så att Helsingfors tingsrätt fattar beslut om fortsatt förvar och utlämning.

9 §. Behöriga åklagare. På motsvarande sätt föreslås det att paragrafen om behöriga åklagare ändras så att enligt 1 mom. ska härradsåklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt vara behöriga åklagare. Bestämmelsen i 2 mom. kvarstår oförändrad, dvs. av särskilda skäl kan också någon annan

åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

25 §. Närvaro vid sammanträdet. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande sätt som 28 § i EU-utlämningslagen när det gäller att vid tingsrättens sammanträde höra den som har tagits i förvar.

26 §. Samtycke. I analogi med 29 § i EU-utlämningslagen stryks ordet 'personligen' i paragrafen.

27 a §. Hörande via videoförbindelse. I paragrafen föreslås motsvarande bestämmelse som i 30 a § i EU-utlämningslagen när det gäller möjligheten att enligt tingsrättens övervägande ordna behandlingen av ett utlämningsärende med hjälp av en videoförbindelse eller med hjälp av någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra.

Ändringssökande. Bestämmelser om sökande av ändring finns i 34—37 § och 39 §, och det föreslås att innehållet ändras på samma sätt som 37—40 § i EU-utlämningslagen. Tingsrättens avgörande i ett utlämningsärende ska således få överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. Även de terminologiska ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna av EU-utlämningslagen.

Även 38 § föreslås bli ändrad så att den motsvarar 41 § i EU-utlämningslagen, bortsett från att tidsfristen föreslås vara densamma som i gällande 38 §. Utlämningsärendet ska således ha avgjorts senast 7 dagar efter det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut. På motsvarande sätt som i EU-utlämningslagen kvarstår bestämmelsen om möjligheten att av särskilda skäl avvika från den angivna tidsfristen.

1.3 Lagen om utlämning för brott

31 §. Enligt gällande 2 mom. ska den främmande staten ofördröjligen underrättas när någon tagits i tillfälligt förvar i syfte att säkerställa utlämningen. Det föreslås att ett tillägg fogas till momentet. Enligt tillägget ska justitieministeriet besluta om en sådan underrättelse. Också för den gällande bestämmelsen är utgångspunkten att justitiemi-

nisteriet underrättar den främmande staten, men det har ansetts att bestämmelsen bör förtydligas. Ändringen klargör att polismyndigheten inte har självständig behörighet att underrätta en främmande stat om att en person har tagits i tillfälligt förvar. Justitieministeriet ska kunna besluta att ministeriet gör underrättelsen eller att centralkriminalpolisen ges i uppdrag att underrätta enligt ministeriets anvisningar.

1.4 Äktenskapslagen

121 §. Av de orsaker som anförts i allmänna motiveringen föreslås det att bestämmelserna om erkännande av utländska beslut om upplösning av äktenskap ändras så att förfarandet för erkännande av utländska beslut inte längre i väsentlig grad ska vara beroende av vilken stats medborgare beslutet gäller. Ett beslut om äktenskapsskillnad, hemskilnad eller annullering eller ogiltigförklaring av äktenskap som har meddelats i en främmande stat ska enligt 1 mom. erkännas i Finland utan särskild fastställelse. I lagen används för närvarande begreppet 'ett äktenskap återgår'. Enligt förslaget ersätts det i enlighet med EU-lagstiftningen med begreppet 'annullering av äktenskap'. Tillämpningsområdet ska alltså omfatta även sådana beslut genom vilket ett äktenskap förklarats ogiltigt som avses i gällande 124 §.

Med erkännande av beslut utan särskild fastställelse avses att det inte krävs något separat förfarande för att ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad ska kunna åberopas i Finland. Den myndighet som i samband med ett annat ärende ska bedöma om ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad ska erkännas i Finland fattar självständigt beslut i saken. Detsamma gäller för magistraterna när de dryftar frågan om att registrera uppgifter om en utländsk äktenskapsskillnad i befolkningsdatasystemet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de omständigheter som hindrar att ett beslut som meddelats i en främmande stat erkänns i Finland. I 1 punkten föreslås en bestämmelse om s.k. indirekt behörighet. Enligt den ska beslutet inte erkännas, om behörigheten hos den myndighet som meddelat beslutet inte var grundad på någondera makens boningsort el-

ler hemvist eller medborgarskap. Motsvarande anknytningar ingår för närvarande i 122 §.

Bestämmelserna i 2—5 punkten motsvarar i sak de skäl för att vägra erkännande av domar om äktenskapsskillnad som anges i artikel 22 i Bryssel IIa-förordningen.

122 §. I paragrafen föreskrivs om möjligheten att få en fastställelse om huruvida ett beslut som meddelats i en främmande stat ska erkännas i Finland. Domstolens fastställelse kan sökas antingen för att ett utländskt beslut ska erkännas i Finland eller för att ett beslut inte ska erkännas här.

Så som konstaterats i motiveringen till 121 § är en fastställelse inte en nödvändig förutsättning för att ett beslut ska kunna erkännas i Finland. Den myndighet som ska avgöra ett ärende som hänför sig till ett beslut om äktenskapsskillnad får som en förhandsfråga avgöra om beslutet erkänns i Finland eller om det finns någon i 121 § angiven grund för vägran. Ett beslut som på detta sätt tillkommit i en förhandsfråga får dock inte rättskraft utanför det ärendet. Registrering i befolkningsdatasystemet är inte heller ett juridiskt bindande avgörande med avseende på att ett beslut som meddelats i en främmande stat erkänns i Finland (HFD 2012:48, HFD 2009:12). Det bör därför vara möjligt att vid behov söka fastställelse för att beslutet ska erkännas eller inte erkännas. Artikel 21.3 i Bryssel IIa-förordningen innebär en motsvarande möjlighet att få fastställt om ett utländskt beslut om äktenskapsskillnad ska erkännas i Finland.

Ärenden som gäller fastställelse ska på ansökan behandlas av Helsingfors tingsrätt. På de grunder som anförts i allmänna motiveringen kommer de ärenden gällande fastställelse av utländska beslut som för närvarande behandlas i Helsingfors hovrätt i första instans att överföras till Helsingfors tingsrätt. Ett domstolsavgörande om erkännande eller icke-erkännande som tillkommit efter ansökan är bindande för alla.

Enligt 2 mom. ska tingsrätten när den behandlar ärendet ge den andra maken tillfälle att bli hörd innan fastställelsebeslutet fattas. Det är tingsrätten som ska pröva om det ska anses att hörande behövs för att saken ska kunna utredas. Vidare förutsätts det att det

går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

123 och 124 §. Paragraferna föreslås bli upphävd på grund av de föreslagna ändringarna av 121 och 122 §. Det finns inte några särskilda bestämmelser om sökande av ändring, och därför ska ett beslut av Helsingfors tingsrätt få överklagas hos Helsingfors domstol i enlighet med 25 kap. i rättegångsbalken.

125 §. Paragrafen kvarstår i övrigt oförändrad, men hänvisningen till 121—124 § ändras så att det hänvisas till 121—122 §.

1.5 Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

25 §. Erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i främmande stat. Paragrafen ändras enligt förslaget så att Helsingfors tingsrätt blir behörig domstol i ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i främmande stat. Det föreslås dessutom att 1 mom. ändras så att det innebär att domstolens fastställelse kan sökas antingen för att ett beslut som meddelats i en främmande stat ska erkännas i Finland eller för att ett beslut inte ska erkännas här. En motsvarande möjlighet att också få fastställt att beslutet inte ska erkännas i Finland ingår i artikel 21.3 i Bryssel II-förordningen och i artikel 24 i 1996 års Haagkonvention.

Med anledning av ändringsförslaget som gäller den behöriga domstolen föreslås det att 3 mom. ändras så att det hänvisas allmänt till domstolen. Alla instanser som behandlar ärendet kan då vid behov ändra eller precisera villkoren för umgängesrätten eller rätten att hålla barnet hos sig.

26 §. Verkställighet av beslut som fastställer att bortförandet är olovligt. Det föreslås att paragrafen ändras så att det anges att Helsingfors tingsrätt är behörig domstol i ärenden som gäller verkställighet av beslut som gäller olovligt bortförande av barn. I enlighet med den föreslagna ändringen av 25 § ska också andra ärenden som gäller fastställelse av beslut som meddelats i främmande stat behandlas i den tingsrätten.

36 §. Ansökan. Bestämmelserna i 6 kap. gäller både förfarandet vid fastställelse av

beslut som har meddelats i en främmande stat och vid återlämnande av barn. Bestämmelserna ändras enligt förslaget så att det till behövliga delar hänvisas allmänt till domstolen.

Det föreslås att 36 § 3 mom. ändras så att det hänvisas allmänt till domstolen, eftersom det kan handla om en ansökan till antingen Helsingfors tingsrätt eller Helsingfors hovrätt.

37 §. Behandling av ansökan om fastställelse av beslut eller om återlämnande av barn. Det föreslås att 3 mom. ändras så att domstolen vid behov ska kunna sammanträda också någon annanstans än på en ort som hör till dess domkrets. Bestämmelsen gäller följaktligen förutom andra rättsinstanser också Helsingfors tingsrätt när den behandlar ärenden som gäller fastställelse av utländska beslut. I övrigt motsvarar den föreslagna bestämmelsen gällande bestämmelse.

38 §. Hörande av den som har del i saken. Enligt förslaget ändras paragrafen så att huvudregeln på ett tydligare sätt än för närvarande är att den som har del i saken ska höras i ärenden som gäller fastställelse av beslut som har meddelats i en främmande stat och återlämnande av barn. En förutsättning för hörandet är att ta reda på personens vistelseort utan svårighet. I paragrafen hänvisas till domstolen.

39 §. Hörande av barnet. Paragrafen ändras enligt förslaget så att det i 1 och 3 mom. hänvisas till domstolen. I övrigt kvarstår innehållet i paragrafen oförändrat i sak.

40 §. Interimistiskt förordnande. Paragrafen ändras enligt förslaget så att det i 1 mom. hänvisas till domstolen.

42 §. Sökande av ändring i ärende som gäller återlämnande av barn. Det föreslås att paragrafen ändras så att de särskilda bestämmelserna om sökande av ändring ska gälla endast ärenden som gäller återlämnande av barn. Bestämmelserna i 25 och 30 kap. i rättegångsbalken ska tillämpas på sökande av ändring i Helsingfors tingsrätts och Helsingfors hovrätts avgörande i ärenden som gäller erkännande eller verkställbarhetsförklaring av utländska beslut, och det föreslås inte några särskilda bestämmelser om detta.

Enligt 1 mom. ska ändring i ärenden som gäller återlämnande av barn få sökas hos

högsta domstolen endast om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. I motiveringen till 37 § i EU-utlämningslagen har det redogjorts för förutsättningarna för att besvärstillstånd ska beviljas. Det föreslås dessutom att tiden för sökande av ändring ändras så att fristen för ansökan om besvärstillstånd och anförande av besvär är 14 dagar från den dag då hovrättens avgörande gavs, oavsett om det är fråga om avslag eller bifall. Det här snabbar upp det totala förfarandet i de fall där ansökan om återlämnande av barn har avslagits.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om högsta domstolens sammansättning. Enligt bestämmelsen ska högsta domstolen kunna behandla och avgöra ett ärende som gäller återlämnande av barn på en avdelning med tre ledamöter. Detta försnabbar högsta domstolens behandling av ärenden som gäller återlämnande av barn, eftersom ett ärende där det förefaller sannolikt att besvärstillstånd meddelas kan prövas direkt i sammansättningen med tre ledamöter. Om besvärstillstånd meddelas, ska också huvudsaken kunna avgöras i samma sammansättning. Så som konstaterats i motiveringen till 41 § i EU-utlämningslagen kommer inte den smidigare sammansättningsmöjligheten att hindra domstolen från att behandla ärenden i den sammansättning som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. i rättegångsbalken.

På förfarandet vid sökande av besvärstillstånd och behandlingen av ärendet tillämpas enligt 3 mom. i övrigt vad som i 30 kap. i rättegångsbalken bestäms om fullföljd i ärenden som hovrätten handlagt i andra instans.

Till följd av ändringarna ändras paragrafens rubrik till att gälla sökande av ändring endast i ärenden som gäller återlämnande av barn.

43 §. Verkställbarheten av beslut som inte vunnit laga kraft. Paragrafen ändras enligt förslaget så att det i 3 mom. hänvisas till domstolen. Bestämmelsen gäller således beslut av både Helsingfors tingsrätt och Helsingfors hovrätt. I övrigt motsvarar den föreslagna bestämmelsen gällande bestämmelse.

44 §. Sändande av beslut för verkställighet. Det föreslås att det förfarande för verkställighet av beslut om återlämnande av barn som anges i 1 mom. ska förenklas så att den

domstol som meddelat beslutet ska sända beslutet på tjänstens vägnar direkt till den behöriga utmätningsmannen för verkställighet. Domstolen ska uppmana utmätningsmannen att skyndsamt hämta barnet i enlighet med 46 §. I paragrafen hänvisas till domstolen. Paragrafen gäller således på samma sätt för Helsingfors hovrätt och för högsta domstolen.

Första meningen i 2 mom. ändras enligt förslaget så att det hänvisas till domstolen i stället för till hovrätten. Med domstolen avses beroende på situationen antingen Helsingfors tingsrätt som meddelat beslutet eller fullföljdsdomstolen. Till följd av den ändrade rättsinstansordningen föreslås det i 2 mom. att tingsrätten skyndsamt ska se till att beslutet verkställs enligt 45 §. Om Helsingfors tingsrätt meddelat beslutet om verkställbarhet, ska den på sökandens begäran omedelbart se till att beslutet verkställs.

Till följd av de föreslagna ändringarna föreslås det också att paragrafens rubrik ändras.

46 §. Verkställighet av förordnanden om att barn ska återlämnas. Till följd av de föreslagna ändringarna av 44 § föreslås det att första meningen i 1 mom. ändras så att det inte längre hänvisas till ett separat domstolsförordnande utan att motparten hörs, utan till den hämtning som verkställs av en utmätningsman. I övrigt motsvarar den föreslagna bestämmelsen gällande bestämmelse.

1.6 Adoptionslagen

71 §. Domstolsbeslut om erkännande. Av de skäl som anförts i allmänna motiveringen föreslås det att paragrafen ändras så att Helsingfors tingsrätt blir behörig domstol. På grund av detta ändras också paragrafens rubrik. Det föreslås dessutom att 1 mom. ändras så att det innebär att domstolens fastställelse kan sökas antingen för att ett beslut som meddelats i en främmande stat ska erkännas i Finland eller för att ett beslut inte ska erkännas här.

73 §. Erkännande av adoption som intygats vara förenlig med Haagkonventionen och rättsverkningarna av adoptionen

74 §. Fastställande av utländsk adoption genom domstolsbeslut

75 §. Fastställande av hävning av utländsk adoption genom domstolsbeslut

Det föreslås att paragraferna ändras så att Helsingfors tingsrätt är den behöriga domstol som avses i dem. Till följd av ändringen föreslås det också att rubrikerna för 74 och 75 § ändras.

76 §. Resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning

82 §. Kontroll av utländska handlingars tillförlitlighet

Med anledning av ändringen som gäller den behöriga domstolen föreslås det att ordalydelsen i paragraferna ändras så att det hänvisas till domstolen. Bestämmelserna gäller då alla rättsinstanser som behandlar ärendet.

84 §. Ändringssökande. Det föreslås att paragrafen upphävs på grund av den ändring som gäller den behöriga domstolen. Bestämmelserna i 25 och 30 kap. i rättegångsbalken ska tillämpas på sökande av ändring i Helsingfors tingsrätts och Helsingfors hovrätts avgöranden.

1.7 Lagen om faderskap

52 §. Fastställelse av utländskt beslut. Det föreslås att paragrafen ändras så att Helsingfors tingsrätt är behörig domstol i de ärenden som avses i paragrafen.

1.8 Lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag

11 §. Det föreslås att 1 mom. ändras så att verkställighet av beslut ska sökas hos Helsingfors tingsrätt. Med anledning av ändringen hänvisas det till tingsrätten i 2 mom. 6 punkten.

13 §. Det föreslås att ordalydelsen ändras till följd av den ändring som nämns i 11 §. I paragrafen hänvisas till den domstol som behandlar besvären och som beroende på situationen är antingen Helsingfors hovrätt eller högsta domstolen.

1.9 Lagen om förmyndarverksamhet

95 j § och 95 k §. Det föreslås att paragraferna ändras så att Helsingfors tingsrätt är den domstol som avses i dem. Dessutom föreslås att den svenska språkdräkten i 95 j § ändras.

1.10 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen

8 §. Beslut om erkännande och verkställbarhet. Det föreslås att 1 mom. ändras så att Helsingfors tingsrätt är behörig domstol.

Det föreslås att hänvisningen till 42 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt stryks i förteckningen i 2 mom. Till följd av de föreslagna ändringarna kommer den paragrafen nämligen att gälla endast beslut om återlämnande av barn. Å andra sidan föreslås det att en hänvisning till 43 § 3 mom. i den lagen fogas till förteckningen. Av bestämmelsen framgår det då på ett tydligare sätt än för närvarande att de beslut som avses får verkställas även om de inte vunnit laga kraft.

1.11 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen

8 §. Beslut om erkännande och verkställbarhet. Det föreslås att 1 mom. ändras så att Helsingfors tingsrätt är behörig domstol.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Enligt ikraftträdandebestämmelserna i de lagförslag som gäller utlämning på grund av brott ska på ärenden där den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats innan lagändringarna har trätt i kraft tillämpas

de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Att tillämpningstidpunkten kopplas till den tidpunkt då personen gripits eller påträffats är en klar och tydlig lösning med tanke på det praktiska förfarandet och tillämpningen av bestämmelserna om tidsfrister.

Enligt ikraftträdandebestämmelserna i de lagförslag som gäller familjerättsliga ärenden ska på ärenden som blivit anhängiga innan lagändringarna har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Den tidpunkt då ett ärende som gäller erkännande eller verkställighet har blivit anhängigt i den domstol i Finland som behandlar ärendet i första instans är av betydelse för ärenden som gäller erkännande och verkställighet av utländska beslut. Det har således ingen betydelse vid vilken tidpunkt det förfarande som ledde till att det utländska beslutet meddelades inleddes i den främmande staten.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att de bestämmelser om sökande av ändring som gäller vid utlämning för brott och vid återlämnande av barn ändras så att avgörandet av den domstol som avgjort ärendet i första instans ska få överklagas hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. Förslagen är betydelsefulla i synnerhet med avseende på den bestämmelse om tryggnad av rätten att söka ändring som finns i 21 § 2 mom. i grundlagen.

Det föreslagna förfarandet för sökande av ändring innebär inte något besvärstidsförbud och begränsar således inte en parts rätt att överklaga. Inte heller grundlagsutskottet har ansett att systemet med besvärstillstånd i sig strider mot 21 § i grundlagen (t.ex. GrUU 4/2005 rd, GrUU 4/2010 rd, GrUU 33/2012 rd). Grundlagsutskottet har gett flera utlåtanden om rätten att söka ändring i de allmänna domstolarna. I fråga om grundlags-

utskottets utlåtanden kan man sammanfattningsvis konstatera att 21 § 2 mom. i grundlagen inte utgör något hinder för ett system med besvärstillstånd. Som motivering har framförts bl.a. att också inom system där det krävs tillstånd att söka ändring har alla avgöranden i lägsta instans fått överklagas till en högre instans. När grundlagsutskottet har bedömt grundlagsenligheten hos överklagande där det krävs besvärstillstånd av högsta domstolen har det fäst uppmärksamhet vid vikten av att garantera sakkunskapen i första instans. Utskottet har ansett att det i synnerhet med tanke på rättstryggheten är viktigt att besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken kan beviljas dels på prejudikatsgrunden, dels på den grunden att det finns andra vägande skäl. Grundlagsutskottet har dessutom fäst uppmärksamhet vid vikten av att göra rättegångsförfarandet smidigare och sträva efter att förkorta behandlingstiderna. I avsnitt 3.2 i allmänna motiveringen har den föreslagna lösningen för sökande av ändring motiverats i synnerhet ur perspektivet för de aktuella ärendenas natur, kravet på skyndsam behandling och koncentrationen av behandlingen. Grundlagsutskottets riktlinjer enligt i synnerhet dess utlåtande (GrUU 33/2012 rd) om lagen om rättegång i marknadsdomstolen lämpar sig för de aktuella fallen. De tillvägagångssätt som föreslås i propositionen kan således anses vara förenliga med grundlagsutskottets tolkning.

Med beaktande av att antalet handlägningsinstanser ökar för andra familjerättsliga ärenden än för ärenden som gäller återlämnande av barn kan det anses att ändringarna främjar rättssäkerheten.

På de grunder som nämns ovan har det bedömts att lagförslagen inte är problematiska med tanke på 21 § i grundlagen. Regeringen konstaterar dock att vid behov kan ett utlåtande om propositionen begäras av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 11 och 12 §, 28 § 2 mom., 29 § 1 mom. samt 37—42 §, av dem 11 § sådan den lyder i lag 289/2013 och 12 § sådan den lyder i lag 1760/2009, samt
fogas till lagen en ny 30 a § som följer:

11 §

Behörig domstol

Beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av Helsingfors tingsrätt.

12 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, är häradsåklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt behöriga att sköta de åklagaruppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

28 §

Närvaro vid sammanträdet

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, ska han eller hon höras vid tingsrättens sammanträde med anledning av innehålllet i åklagarens framställning.

29 §

Samtycke

Den som begärs utlämnad ska vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen eller till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, eller till vidareutlämning till någon annan medlemsstat.

30 a §

Hörande via videoförbindelse

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra användas vid behandlingen av ett utlämningsärende. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som begärs utlämnad ändå hämtas till domstolen.

37 §

Rätt att söka ändring

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken.

38 §

Ändringsansökan

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning ska inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad fullföljdsskrift, som ska innehålla tillståndsansökan och de besvär som anförs. En ändringsansökan som inte har gjorts inom den utsatta tiden tas inte upp till prövning.

39 §

Bemötande av ändringsansökan

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta ändringsansökan. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av fullföljdsskriften och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten ska inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

40 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter att fullföljdsskriften med bilagor har inkommit till tingsrätten ska tingsrätten sända dessa till högsta domstolen tillsammans med akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut. Likaså ska bemötandet med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter att de har inkommit.

41 §

Domförhet och skyndsam behandling

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett utlämningsärende på en avdelning med tre ledamöter.

Högsta domstolen ska behandla utlämningsärendet skyndsamt. Ärendet ska avgöras inom 20 dagar från det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 2 mom. av särskilda skäl inte kan iakttas, ska ärendet avgöras så snart som möjligt.

42 §

Övriga bestämmelser

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, tillämpas på ändringssökandet i övrigt de bestämmelser i 30 kap. i rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i andra instans. På behandlingen av ett ärende i högsta domstolen tillämpas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden där den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007) 8 och 9 §, 25 § 2 mom., 26 § 1 mom. samt 34—39 §, av dem 8 § sådan den lyder i lag 290/2013 och 9 § sådan den lyder i lag 1761/2009, samt fogas till lagen en ny 27 a § som följer:

8 §

Behörig domstol

Beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av Helsingfors tingsrätt.

9 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, är häradsåklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt behöriga att sköta de åklagaruppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

25 §

Närvaro vid sammanträdet

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, ska han eller hon höras vid tingsrättens sammanträde med anledning av innehålllet i åklagarens framställning.

26 §

Samtycke

Den som begärs utlämnad ska vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen.

27 a §

Hörande via videoförbindelse

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra användas vid behandlingen av ett utlämningsärende. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som begärs utlämnad ändå hämtas till domstolen.

34 §

Rätt att söka ändring

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken.

35 §

Ändringsansökan

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning ska inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad fullföljdsskrift, som ska innehålla tillståndsansökan och de besvär som anförs. En ändringsansökan som inte har gjorts inom den utsatta tiden tas inte upp till prövning.

36 §

Bemötande av ändringsansökan

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta ändringsansökan. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av fullföljdsskriften och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten ska inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

37 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter det att fullföljdsskriften med bilagor har inkommit till tingsrätten ska tingsrätten sända dessa till högsta domstolen tillsammans med akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut. Likaså ska bemötandet med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter det att de har inkommit.

38 §

Domförhet och skyndsam behandling

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett utlämningsärende på en avdelning med tre ledamöter.

Högsta domstolen ska behandla utlämningsärendet skyndsamt. Ärendet ska avgöras inom sju dagar från det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 2 mom. av särskilda skäl inte kan iakttas, ska ärendet avgöras så snart som möjligt.

39 §

Övriga bestämmelser

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, tillämpas på ändringssökandet i övrigt de bestämmelser i 30 kap. i rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i andra instans. På behandlingen av ett ärende i högsta domstolen tillämpas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden där den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag**om ändring av 31 § i lagen om utlämning för brott**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott (456/1970) 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 607/1993, som följer:

31 §

Om justitieministeriet finner att det föreligger hinder mot utlämning av den omhändertagne, ska ministeriet omedelbart bestämma att han eller hon ska frigges. Omsådan hinder inte föreligger och om tingsrätten inte har bestämt att han eller hon ska frigges, ska den främmande staten ofördröjligen underrättas om åtgärden, och samtidigt ska ock-

så utsättas den tid, högst 30 eller av särskilda skäl 45 dagar från avsändandet av meddelandet, inom vilken framställning om utlämning ska göras. Om så inte sker, ska den omhändertagna frigges. Justitieministeriet beslutar om underrättelse.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen (234/1929) 123 och 124 §, sådana de lyder i lag 1226/2001, samt
ändras 121, 122 och 125 §, sådana de lyder, 121 och 122 i lag 1226/2001 och 125 § i lag
1154/2004, som följer:

121 §

Ett beslut om äktenskapsskillnad, hemskilnad eller annullering eller ogiltigförklaring av äktenskap som har meddelats i en främmande stat erkänns i Finland utan särskild fastställelse.

Ett beslut som har meddelats i en främmande stat erkänns dock inte, om

1) behörigheten hos den myndighet som meddelat beslutet inte var grundad på någondera makens boningsort, hemvist eller medborgarskap,

2) ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för Finlands rättsordning,

3) beslutet har meddelats mot en utebliven svarande och stämningsansökan eller motsvarande handling inte har delgetts denne i så god tid och på ett sådant sätt att han eller hon skulle ha kunnat förbereda sitt svaromål, om det inte kan konstateras att svaranden otvetydigt har godtagit beslutet,

4) beslutet är oförenligt med ett beslut som har meddelats i en rättegång mellan samma parter i Finland, eller

5) beslutet är oförenligt med ett beslut som tidigare har meddelats i en annan stat mellan samma parter och det först meddelade beslutet uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i Finland.

122 §

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om ett beslut som meddelats i en främmande stat ska erkännas i Finland.

Tingsrätten ska ge den andra maken tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt för att utreda frågan och det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

125 §

Bestämmelserna i 121 och 122 § tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning som avses i 119 § 5 mom. eller av ett fördrag som binder Finland.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.

Lag**om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) 25, 26, 36—40, 42, 43, 44 och 46 §, sådana de lyder, 25, 26, 36—40 och 42 § i lag 186/1994, 43 § i lagarna 186/1994 och 1155/2004, 44 § i lagarna 620/1996 och 1155/2004 samt 46 § i lagarna 186/1994 och 620/1996, som följer:

25 §

Erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i främmande stat

Ett beslut som har meddelats i någon främmande stat som inte nämns i 24 § erkänns i Finland utan särskild fastställelse. Helsingfors tingsrätt kan dock på ansökan fastställa om beslutet ska erkännas i Finland.

Ett beslut som enligt 1 mom. erkänns i Finland och kan verkställas i den stat där det har meddelats (*domsstaten*) kan verkställas i Finland, om Helsingfors tingsrätt på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart.

När domstolen fastställer att ett beslut om umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland, kan domstolen samtidigt ändra eller precisera de i beslutet angivna villkoren för umgänget eller rätten att ha barnet hos sig, så som domstolen anser lämpligt med tanke på barnets bästa.

26 §

Verkställighet av beslut som fastställer att bortförandet är olovligt

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa att ett beslut där bortförande eller kvarhållande av ett barn konstaterats vara olovligt får verkställas här, om

1) beslutet har meddelats i en stat som har tillträtt den i Luxemburg den 20 maj 1980 av Europarådets medlemsstater undertecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om

barn samt om återställande av vård av barn (*Europarådskonventionen*), och

2) det när barnet fördes över en statsgräns inte fanns något beslut som meddelats i en ovan avsedd konventionsstat och som skulle kunna utgöra grund för verkställigheten.

36 §

Ansökan

Ansökan om fastställelse av ett i en främmande stat meddelat besluts giltighet eller verkställbarhet i Finland kan göras av den som beviljats rätt att ta vård om barn eller umgängesrätt. Ansökan om återlämnande av barn kan göras av den vars rätt har kränkts så som avses i 32 §. Ansökan om återlämnande och ansökan om erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i en stat som tillträtt Europarådskonventionen kan även göras av justitieministeriet eller av ett ombud som justitieministeriet befullmäktigat.

Ansökan ska göras skriftligen på finska eller svenska. Av ansökan ska framgå

1) personuppgifter om sökanden, barnet och motparten,

2) barnets födelsedatum, om uppgifterna är tillgängliga,

3) grunderna för yrkandet, samt

4) tillgängliga uppgifter om barnets vistelseort och den person som antas hålla barnet hos sig.

Över en handling på ett främmande språk som bilagts ansökan ska ges en till riktigheten styrkt översättning på finska eller svenska, om inte domstolen medger undantag från detta.

37 §

Behandling av ansökan om fastställelse av beslut eller om återlämnande av barn

Ärenden som gäller ansökan om fastställelse av ett beslut som har meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn ska behandlas skyndsamt. Om ett ärende som gäller återlämnande av ett barn inte har avgjorts inom sex veckor från det ansökan gjordes, ska hovrätten på justitieministeriets eller sökandens begäran redogöra för orsakerna till dröjsmålet.

Behandlingen av en ansökan om återlämnande av barn kan uppskjutas eller avvisas, om det finns skäl att anta att barnet har förts till en annan stat. När hovrätten uppskjuter behandlingen av ett ärende kan den förordna att behandlingen fortsätter först efter att sökanden har gjort en anmälan om att barnet har återlämnats till Finland eller sökanden framför andra omständigheter med stöd av vilka det kan anses motiverat att avgöra ärendet.

Domstolen kan vid behov sammanträda också någon annanstans än på en ort som hör till dess domkrets.

Vid rättegången ska i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad som i denna lag föreskrivs om rättegång i ärenden som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt.

38 §

Hörande av den som har del i saken

Innan en ansökan om fastställelse av ett beslut som meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn bifalls, ska domstolen ge den som har del i saken tillfälle att bli hörd i saken, om det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

39 §

Hörande av barnet

Innan domstolen avgör en ansökan om verkställighet av ett i en främmande stat givet beslut som gäller vårdnad om barn eller

umgängesrätt eller om återlämnande av barn, ska den ta reda på barnets åsikt, om barnet med hänsyn till sin ålder eller andra omständigheter som kommit till domstolens kännedom kan anses ha uppnått en sådan mognad att det finns skäl att fästa uppmärksamhet vid dess åsikt.

När barnets åsikt utreds ska 15 och 16 § iakttas i tillämpliga delar.

När domstolen ber socialnämnden om utredning ska den uppmana nämnden att lämna utredningen skyndsamt.

40 §

Interimistiskt förordnande

Då domstolen behandlar ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt samt återlämnande av barn, kan den för att tillgodose barnets bästa och säkerställa återlämnandet interimistiskt bestämma hos vem barnet ska bo, om umgängesrätten eller om vårdnaden.

I fråga om interimistiska förordnanden gäller i tillämpliga delar 17 §.

42 §

Sökande av ändring i ärende som gäller återlämnande av barn

Ändring i ett avgörande av Helsingfors hovrätt som gäller återlämnande av barn får sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. Fristen för ansökan om besvärstillstånd och anförande av besvär är 14 dagar räknat från den dag då hovrättens avgörande gavs.

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett ärende som gäller återlämnande av barn på en avdelning med tre ledamöter.

På förfarandet vid sökande av besvärstillstånd och behandlingen av ärendet tillämpas i övrigt vad som i 30 kap. i rättegångsbalken bestäms om fullföljd i ärenden som hovrätten handlagt i andra instans.

43 §

Verkställbarheten av beslut som inte vunnit laga kraft

Ett domstolsbeslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt eller om hos vem barnet ska bo kan genast verkställas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft, såvida inte något annat har bestämts i beslutet.

Helsingfors hovrätts beslut där det förordnas att ett barn ska återlämnas kan verkställas omedelbart, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Ett beslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas omedelbart sedan domstolen har fastställt att beslutet är verkställbart i Finland, även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Domstolen kan likväl bestämma att beslutet kan verkställas först efter att det beslut som meddelats i den främmande staten eller domstolens beslut har vunnit laga kraft.

Vad som föreskrivs i 3 mom. ska inte tillämpas, om Bryssel IIa-förordningen tillämpas på verkställigheten av ett beslut som har meddelats i en främmande stat.

44 §

Sändande av beslut för verkställighet

När domstolen med stöd av 30 § har bestämt att ett barn ska återlämnas, ska den sända beslutet till den behöriga utmätningsmannen och uppmana denne att skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 46 §.

När domstolen har fastställt att ett beslut som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland ska den på sökandens begäran sända beslutet och ansökan om verk-

ställighet till den behöriga tingsrätten, om beslutet är verkställbart med stöd av 43 § 3 mom. Tingsrätten ska skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 45 §.

Angående sändande för verkställighet av en dom som med stöd av Bryssel IIa-förordningen har förklarats verkställbar föreskrivs särskilt.

46 §

Verkställighet av förordnanden om att barn ska återlämnas

Ett sådant förordnande om återlämnande av ett barn som har meddelats med stöd av 30 § ska verkställas genom att barnet hämtas. Vid verkställigheten av förordnandet ska dessutom i övrigt iakttas lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Om förordnandet om att barnet ska återlämnas har meddelats på en ansökan som gjordes innan ett år förflutit från det att barnet olovligt bortfördes eller kvarhölls, kan verkställigheten av förordnandet lämnas därhän endast om barnet motsätter sig återlämnandet och har uppnått en sådan ålder och mognad att det är skäl att fästa avseende vid dess åsikt.

Ett förordnande om återlämnande av barn ska verkställas oberoende av vad som eventuellt har beslutats om vårdnaden eller om socialnämndens omhändertagande av barnet. Återlämnande får dock inte ske efter att barnet fyllt 16 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

6.

Lag**om ändring av adoptionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i adoptionslagen (22/2012) 84 §, samt
ändras 71, 73—76 och 82 § som följer:

71 §

Domstolsbeslut om erkännande

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om en adoption som avses i 69 § eller en hävning av adoption som avses i 70 § ska erkännas som giltig i Finland.

73 §

Erkännande av adoption som intygats vara förenlig med Haagkonventionen och rättsverkningarna av adoptionen

En adoption som har fastställts i en främmande stat som är part i Haagkonventionen och som där intygats vara konventionsenlig är trots 69 § giltig i Finland utan särskilt fastställande.

En adoption som avses i 1 mom. har åtminstone de rättsverkningar som anges i artikel 26 stycke 1 i Haagkonventionen.

Om en adoption som avses i 1 mom. inte enligt rättsordningen i staten i fråga har lett till att det rättsliga förhållandet mellan barnet och föräldrarna upphört, kan Helsingfors tingsrätt på ansökan av adoptivföräldrarna eller barnet fastställa att adoptionen är en adoption med den verkan att det rättsliga förhållandet mellan barnet och dess tidigare föräldrar upphör. En förutsättning är ytterligare att de samtycken som avses i artikel 4 punkt c och d i Haagkonventionen har lämnats eller lämnas för en sådan adoption.

74 §

Fastställande av utländsk adoption genom domstolsbeslut

En annan adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 69, 72 eller 73 § är giltig i Finland endast om Helsingfors tingsrätt har fastställt den.

Tingsrätten kan på ansökan fastställa att en adoption som avses i 1 mom. är giltig, om den adopterade eller någondera adoptionssökanden vid tidpunkten för adoptionen har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en adoption har skett på något annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att den är giltig endast då den adopterade eller någondera sökanden har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen har skett som avses i 2 mom. och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

Tingsrätten får inte fastställa att en adoption är giltig enligt denna paragraf, om adoptionstillstånd borde ha sökts för adoptionen.

75 §

Fastställande av hävning av utländsk adoption genom domstolsbeslut

En annan hävning av adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 70 eller 72 § är giltig i Finland endast om Helsingfors tingsrätt har fastställt den.

Tingsrätten kan på ansökan fastställa att en hävning av adoption som avses i 1 mom. är giltig, om adoptivbarnet eller någondera adoptivföräldern vid tidpunkten för hävningen har haft sådan anknytning till den stat där hävningen av adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en hävning av adoption har skett på något annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att hävningen är giltig endast då någon av dem som har del i saken har haft en i 2 mom. avsedd anknytning till den stat där hävningen har skett, och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

76 §

Resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning

En adoption som avses i 69 och 73 § och en hävning av adoption som avses i 70 § ska inte anses giltig i Finland, och domstolen får inte med stöd av 71, 74 eller 75 § fastställa att en adoption eller hävning av adoption är giltig, om detta särskilt med beaktande av barnets bästa skulle leda till ett resultat som

strider mot grunderna för Finlands rättsordning.

82 §

Kontroll av utländska handlingars tillförlitlighet

En utländsk handling som visas upp för domstolen för behandlingen av ett ärende som avses i 71, 74 eller 75 § ska vara legaliserad eller åtföljas av ett intyg om dess ursprung som utfärdats av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte något annat följer av fullgörandet av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland eller domstolen av särskilda skäl beviljar undantag från detta. Den som visar upp en utländsk handling ska vid behov se till att handlingen översätts till finska eller svenska och legaliseras.

Domstolen kan vid behov begära ett utlåtande av utrikesministeriet, Migrationsverket eller en polismyndighet om huruvida en handling som avses i 1 mom. är äkta och tillförlitlig.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

7.

Lag**om ändring av 52 § i lagen om faderskap**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om faderskap (700/1975) 52 §, sådan den lyder i lag 1016/2009, som följer:

52 §

Fastställelse av utländskt beslut

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om ett utländskt beslut om faderskap ska erkännas i Finland.

När tingsrätten behandlar ett mål ska den ge barnet, fadern, modern eller någon annan

tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt för att utreda frågan och det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

8.

Lag**om ändring av 11 och 13 § i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag (370/1983) 11 § 1 mom. och 11 § 2 mom. 6 punkten samt 13 § som följer:

11 §

Verkställighet av beslut söks skriftligt hos Helsingfors tingsrätt. Ansökan kan även gälla partiell verkställighet av beslutet.

Till ansökan ska fogas

6) bestyrkt översättning till finska eller svenska av de till ansökningen fogade handlingarna, i den mån tingsrätten inte beviljar undantag.

13 §

Då domstolen bifallit en i 11 § avsedd ansökan, kan beslutet verkställas så som en av finsk domstol given lagakraftvunnen dom, om inte den domstol som behandlar besvären förordnar annorlunda. Innehåller den utländska verkställighetshandlingen ett förordnande om tvångsmedel, ska förordnandet inte tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

9.

Lag**om ändring av 95 j och 95 k § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) 95 j och 95 k §, sådana de lyder i lag 780/2010, som följer:

95 j §

Förutsättningar för erkännande

Ett beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är giltigt i den staten erkänns i Finland utan särskild fastställelse.

Erkännande kan dock vägras, om

1) beslutet har meddelats under sådana omständigheter att en finsk myndighet inte hade varit behörig under motsvarande omständigheter,

2) beslutet har meddelats mot en utebliven part och stämningsansökan eller motsvarande handling inte har delgetts denne i så god tid och på ett sådant sätt att han eller hon skulle ha kunnat förbereda sitt svaromål,

3) beslutet strider mot en sådan åtgärd som vidtagits i Finland eller senare vidtagits i en annan främmande stat och som erkänns i Finland, eller

4) beslutet är inte förenligt med grunderna för Finlands rättsordning eller strider mot en

sådan bestämmelse i finsk lag som tillämpas oberoende av vilken lag som i övrigt ska tillämpas.

Helsingfors tingsrätt får på ansökan besluta om ett utländskt beslut om intressebevakning ska erkännas i Finland.

95 k §

Verkställbarhet

Ett sådant beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är verkställbart i den staten är verkställbart i Finland om Helsingfors tingsrätt på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart här. På de grunder som anges i 95 j § 2 mom. får tingsrätten vägra att fastställa att beslutet är verkställbart.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

10.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen (435/2009) 8 § som följer:

8 §

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet av beslut som meddelats i en främmande fördragsslutande stat ska fattas av Helsingfors tingsrätt.

På upprättande och handläggning av ansökningar och på sökande av ändring gäller i

tillämpliga delar vad som föreskrivs i 36—40 §, 43 § 3 mom. och 44 § 2 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

11.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen (779/2010) 8 § som följer:

8 §

de fördragsslutande stat ska fattas av Helsingfors tingsrätt på ansökan.

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet
av en åtgärd av en myndighet i en främman-

Denna lag träder i kraft den 20 .
På ärenden som har blivit anhängiga före
ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 13 november 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

1.**Lag****om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 11 och 12 §, 28 § 2 mom., 29 § 1 mom. samt 37—42 §, av dem 11 § sådan den lyder i lag 289/2013 och 12 § sådan den lyder i lag 1760/2009, samt
fogas till lagen en ny 30 a § som följer:

Gällande lydelse

11 §

Behöriga domstolar

Beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av

1) Helsingfors tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Helsingfors hovrätts domkrets,

2) Uleåborgs tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Rovaniemi hovrätts domkrets,

3) Birkalands tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets,

4) Norra Savolax tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Östra Finlands hovrätts domkrets.

Oberoende av inom vilken hovrätts domkrets den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats, får beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av den av de i 1 mom. nämnda tingsrätter där det kan anses ändamålsenligt att behandla utlämningsärendet med hänsyn till transport eller förvar av den som begärs utlämnad eller övriga omständigheter.

Föreslagen lydelse

11 §

Behörig domstol

Beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av *Helsingfors tingsrätt*.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag är häradsåklagarna inom Helsingfors, Kuopio, Tammerfors och Uleåborgs tingsrätter behöriga att sköta de åklagaruppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

28 §

Närvaro vid sammanträdet

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, skall han eller hon hämtas till tingsrättens sammanträde och höras med anledning av innehållet i åklagarens framställning.

29 §

Samtycke

Den som begärs utlämnad skall *personligen* vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen eller till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, eller till vidareutlämning till någon annan medlemsstat.

(ny)

12 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, är häradsåklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt behöriga att sköta de åklagaruppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

28 §

Närvaro vid sammanträdet

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, ska han eller hon höras vid tingsrättens sammanträde med anledning av innehållet i åklagarens framställning.

29 §

Samtycke

Den som begärs utlämnad ska vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen eller till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, eller till vidareutlämning till någon annan medlemsstat.

30 a §

Hörande via videoförbindelse

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra användas vid behandlingen av ett utlämningsärende. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som

begärs utlämnad ändå hämtas till domstolen.

37 §

Besvärsrätt

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får utan ansökan om besvärstillstånd överklagas hos högsta domstolen genom besvär.

38 §

Anförande av besvär

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning skall inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad besvärsskrift. Besvär som inte har anförts inom den utsatta tiden upptas inte till prövning.

39 §

Bemötande av besvären

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta besvären. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av besvärsskriften och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten skall inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

40 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter att besvärsskriften med bilagor har inkommit till tingsrätten skall tingsrätten sända dessa till högsta domstolen. Akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut skall översändas samtidigt. På motsva-

37 §

Rätt att söka ändring

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken.

38 §

Ändringsansökan

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning ska inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad *fullföljdsskrift, som ska innehålla tillståndsansökan och de besvär som anförts*. En ändringsansökan som inte har gjorts inom den utsatta tiden tas inte upp till prövning.

39 §

Bemötande av ändringsansökan

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta *ändringsansökan*. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av *fullföljdsskriften* och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten ska inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

40 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter att *fullföljdsskriften* med bilagor har inkommit till tingsrätten ska tingsrätten sända dessa till högsta domstolen tillsammans med akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut. Likaså ska bemötandet

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

rande sätt skall bemötandet med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter att de har inkommit.

med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter att de har inkommit.

41 §

41 §

*Ärendets brådskanie natur****Domförhet och skyndsam behandling***

Högsta domstolen skall behandla ärendet i brådskanie ordning och fatta beslutet i fråga om utlämningen senast 20 dagar efter att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 1 mom. av särskilda skäl inte kan iakttas, skall beslutet fattas så snart som möjligt.

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett utlämningsärende på en avdelning med tre ledamöter.

Högsta domstolen ska behandla utlämningsärendet skyndsamt. Ärendet ska avgöras inom 20 dagar från det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 2 mom. av särskilda skäl inte kan iakttas, ska ärendet avgöras så snart som möjligt.

42 §

42 §

*Övriga bestämmelser**Övriga bestämmelser*

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, iakttas i fråga om ändringssökandet i övrigt i *tillämpliga delar* de bestämmelser i 30 kap. rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i första instans. I fråga om behandlingen av ett ärende i högsta domstolen iakttas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, tillämpas på ändringssökandet i övrigt de bestämmelser i 30 kap. i rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i *andra* instans. På behandlingen av ett ärende i högsta domstolen tillämpas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Denna lag träder i kraft 20 .

På ärenden där den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007) 8 och 9 §, 25 § 2 mom., 26 § 1 mom. samt 34—39 §, av dem 8 § sådan den lyder i lag 290/2013 och 9 § sådan den lyder i lag 1761/2009, samt fogas till lagen en ny 27 a § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Behöriga domstolar

Om inte något annat föreskrivs i denna lag fattas beslut om utlämning och fortsatt förvar av

1) Helsingfors tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Helsingfors hovrätts domkrets,

2) Uleåborgs tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Rovaniemi hovrätts domkrets,

3) Birkalands tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets,

4) Norra Savolax tingsrätt, om den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats inom Östra Finlands hovrätts domkrets.

Oberoende av inom vilken hovrätts domkrets den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats, får beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av den av de i 1 mom. nämnda tingsrätter där det kan anses ändamålsenligt att behandla utlämningsärendet med hänsyn till transport eller förvar av den som begärs utlämnad eller övriga omständigheter.

9 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag är häradsåklagarna inom Helsingfors, Kuopio, Uleåborgs och Tammerfors tingsrätter

Föreslagen lydelse

8 §

Behörig domstol

Beslut om utlämning och fortsatt förvar fattas av *Helsingfors tingsrätt*.

9 §

Behöriga åklagare

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, är häradsåklagarna *inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt* behöriga att sköta de åkla-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

behöriga att sköta de åklagaruppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

garuppgifter som avses i denna lag.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än en sådan som avses i 1 mom. vara behörig åklagare.

25 §

25 §

*Närvaro vid sammanträdet**Närvaro vid sammanträdet*

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, ska han eller hon hämtas till tingsrättens sammanträde och höras med anledning av innehållet i åklagarens framställning.

Om den som begärs utlämnad har tagits i förvar, *ska han eller hon höras vid tingsrättens sammanträde* med anledning av innehållet i åklagarens framställning.

26 §

26 §

*Samtycke**Samtycke*

Den som begärs utlämnad ska *personligen* vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen.

Den som begärs utlämnad ska vid tingsrättens sammanträde meddela om han eller hon samtycker till utlämningen.

(ny)

27 a §

Hörande via videoförbindelse

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra användas vid behandlingen av ett utlämningsärende. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som begärs utlämnad ändå hämtas till domstolen.

34 §

34 §

*Besvärsrätt**Rätt att söka ändring*

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får utan ansökan om besvärstillstånd överklagas hos högsta domstolen genom besvär.

Ett beslut om utlämning som tingsrätten har fattat får överklagas *genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken.*

35 §

Anförande av besvär

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning ska inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad besvärsskrift. Besvär som inte har anförts inom den utsatta tiden tas inte upp till prövning.

36 §

Bemötande av besvären

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta ändringsansökan. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av besvärsskriften och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten ska inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

37 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter det att besvärsskriften med bilagor har inkommit till tingsrätten ska tingsrätten sända dessa till högsta domstolen. Akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut ska översändas samtidigt. På motsvarande sätt ska bemötandet med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter det att de har inkommit.

38 §

Ärendets brådskanie natur

Högsta domstolen ska behandla ärendet i brådskanie ordning och fatta beslutet i fråga om utlämningen senast sju dagar efter det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 1 mom. av särskilda skäl

35 §

Ändringsansökan

Den som vill söka ändring i tingsrättens beslut om utlämning ska inom sju dagar från beslutet tillställa tingsrätten en till högsta domstolen riktad *fullföljdsskrift, som ska innehålla tillståndsansökan och de besvär som anförts. En ändringsansökan som inte har gjorts inom den utsatta tiden tas inte upp till prövning.*

36 §

Bemötande av ändringsansökan

Ändringssökandens motpart har rätt att skriftligen bemöta ändringsansökan. För avgivande av bemötande får motparten från tingsrätten kopior av *fullföljdsskriften* och av de handlingar som fogats till den. Tiden för inlämnande av bemötande är sju dagar från den dag då besvärstiden löper ut. Motparten ska inom denna tid tillställa tingsrätten ett skriftligt bemötande. Ändringssökanden får från tingsrätten en kopia av bemötandet och av de handlingar som fogats till det.

37 §

Översändande av handlingarna till högsta domstolen

Utan dröjsmål efter att *fullföljdsskriften* med bilagor har inkommit till tingsrätten ska tingsrätten sända dessa till högsta domstolen tillsammans med akten i ärendet och en kopia av tingsrättens beslut. Likaså ska bemötandet med bilagor sändas till högsta domstolen utan dröjsmål efter att de har inkommit.

38 §

Domförhet och skyndsam behandling

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett utlämningsärende på en avdelning med tre ledamöter.

Högsta domstolen ska behandla utlämningsärendet skyndsamt. *Ärendet ska avgöras*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

inte kan iakttas, ska beslutet fattas så snart som möjligt.

ras inom sju dagar från det att tiden för ingivande av bemötande har löpt ut.

Om tidsfristen i 2 mom. av särskilda skäl inte kan iakttas, *ska ärendet avgöras* så snart som möjligt.

39 §

39 §

*Övriga bestämmelser**Övriga bestämmelser*

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, iakttas i fråga om ändringssökandet i övrigt *i tillämpliga delar* de bestämmelser i 30 kap. i rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i första instans. I fråga om behandlingen av ett ärende i högsta domstolen iakttas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Om inte något annat följer av annan lagstiftning, tillämpas på ändringssökandet i övrigt de bestämmelser i 30 kap. i rättegångsbalken som gäller fullföljd i ett ärende som hovrätten handlagt i *andra* instans. På behandlingen av ett ärende i högsta domstolen tillämpas också i tillämpliga delar de bestämmelser i denna lag som gäller behandlingen av ärenden i tingsrätten.

Denna lag träder i kraft 20 .

På ärenden där den som begärs utlämnad har gripits eller annars påträffats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag**om ändring av 31 § i lagen om utlämning för brott**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott (456/1970) 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 607/1993, som följer:

Gällande lydelse

31 §

Om justitieministeriet finner att det föreligger hinder mot utlämning av den omhändertagne, ska ministeriet omedelbart bestämma att han eller hon ska frigges. Omsådant hinder inte föreligger och om tingsrätten inte har bestämt att han eller hon ska frigges, ska den främmande staten ofördröjligen underrättas om åtgärden, och samtidigt ska också utsättas den tid, högst 30 eller av särskilda skäl 45 dagar från avsändandet av meddelandet, inom vilken framställning om utlämning ska göras. Om så inte sker, ska den omhändertagna frigges.

Föreslagen lydelse

31 §

Om justitieministeriet finner att det föreligger hinder mot utlämning av den omhändertagne, ska ministeriet omedelbart bestämma att han eller hon ska frigges. Omsådant hinder inte föreligger och om tingsrätten inte har bestämt att han eller hon ska frigges, ska den främmande staten ofördröjligen underrättas om åtgärden, och samtidigt ska också utsättas den tid, högst 30 eller av särskilda skäl 45 dagar från avsändandet av meddelandet, inom vilken framställning om utlämning ska göras. Om så inte sker, ska den omhändertagna frigges. *Justitieministeriet beslutar om underrättelse.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen (234/1929) 123 och 124 §, sådana de lyder i lag 1226/2001, samt
ändras 121, 122 och 125 §, sådana de lyder, 121 och 122 i lag 1226/2001 och 125 § i lag
 1154/2004, som följer:

Gällande lydelse

121 §

Har en myndighet i en främmande stat meddelat ett beslut genom vilket ett äktenskap dömts att återgå eller makar dömts till hemskillnad eller äktenskapsskillnad, skall beslutet utan särskild stadfästelse anses giltigt i Finland, om

1) båda makarna då beslutet meddelades var medborgare i den stat till vilken myndigheten hör, eller

2) beslutet gäller makar av vilka ingendera då var finsk medborgare och av vilka den ena eller vardera var medborgare i någon annan stat än den till vilken myndigheten hör och beslutet anses giltigt i vardera makens hemland.

Ett i 1 mom. avsett beslut som meddelats av en myndighet i en främmande stat är giltigt i Finland endast om det har stadfästs på nedan nämnt sätt, när det är fråga om

1) makar av vilka åtminstone den ena var finsk medborgare då beslutet meddelades, eller

2) makar som avses i 1 mom. 2 punkten, men beslutet inte uppfyller det villkor som avses i nämnda punkt.

122 §

Ett beslut som avses i 121 § 2 mom. kan stadfästas här, om någondera maken med avseende på sitt medborgarskap eller sin hemvist har haft sådan anknytning till den främmande staten i fråga att myndigheten där skall anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp

Föreslagen lydelse

121 §

Ett beslut om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering eller ogiltigförklaring av äktenskap som har meddelats i en främmande stat erkänns i Finland utan särskild fastställelse.

Ett beslut som har meddelats i en främmande stat erkänns dock inte, om

1) behörigheten hos den myndighet som meddelat beslutet inte var grundad på någondera makens boningsort, hemvist eller medborgarskap,

2) ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för Finlands rättsordning,

3) beslutet har meddelats mot en utebliven svarande och stämningsansökan eller motsvarande handling inte har delgetts denne i så god tid och på ett sådant sätt att han eller hon skulle ha kunnat förbereda sitt svaromål, om det inte kan konstateras att svaranden otvetydigt har godtagit beslutet,

4) beslutet är oförenligt med ett beslut som har meddelats i en rättegång mellan samma parter i Finland, eller

5) beslutet är oförenligt med ett beslut som tidigare har meddelats i en annan stat mellan samma parter och det först meddelade beslutet uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i Finland.

122 §

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om ett beslut som meddelats i en främmande stat ska erkännas i Finland.

Tingsrätten ska ge den andra maken tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt för att utreda frågan och det går att ta reda på per-

ärendet till prövning och beslutet inte i det väsentliga strider mot rättsordningen i Finland.

sonens vistelseort utan svårighet.

123 §

Ansökan om stadfästelse enligt 122 § skall göras hos Helsingfors hovrätt. Andring i hovrättens beslut i ärendet får sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd.

(upphävs)

124 §

På beslut som meddelats av en myndighet i en främmande stat och genom vilket ett äktenskap förklarats ogiltigt tillämpas på motsvarande sätt bestämmelserna i 121—123 §.

(upphävs)

125 §

Bestämmelserna i 121—124 § tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning som avses i 119 § 5 mom. eller av ett fördrag som binder Finland.

125 §

Bestämmelserna i 121 och 122 § tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning som avses i 119 § 5 mom. eller av ett fördrag som binder Finland.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.

Lag**om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) 25, 26, 36—40, 42, 43, 44 och 46 §, sådana de lyder, 25, 26, 36—40 och 42 § i lag 186/1994, 43 § i lagarna 186/1994 och 1155/2004, 44 § i lagarna 620/1996 och 1155/2004 samt 46 § i lagarna 186/1994 och 620/1996, som följer:

Gällande lydelse

25 §

Erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i främmande stat

Ett beslut som har meddelats i någon främmande stat som inte nämns i 24 § erkänns i Finland utan särskild fastställelse. Helsingfors hovrätt kan dock på ansökan fastställa att beslutet erkänns i Finland.

Ett beslut som enligt 1 mom. erkänns i Finland och kan verkställas i den stat där det har meddelats (*domsstaten*) kan verkställas i Finland, om Helsingfors hovrätt på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart.

När hovrätten fastställer att ett beslut om umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland, kan hovrätten samtidigt ändra eller precisera de i beslutet angivna villkoren för umgänget eller rätten att ha barnet hos sig, så som hovrätten anser lämpligt med tanke på barnets bästa.

26 §

Verkställighet av beslut som fastställer att bortförandet är olovligt

Helsingfors hovrätt kan på ansökan fastställa att ett beslut där bortförande eller kvarhållande av ett barn konstaterats vara olovligt får verkställas här, om

1) beslutet har meddelats i en stat som har tillträtt den i Luxemburg den 20 maj 1980 av Europarådets medlemsstater undertecknade konventionen om erkännande och verkstäl-

Föreslagen lydelse

25 §

Erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i främmande stat

Ett beslut som har meddelats i någon främmande stat som inte nämns i 24 § erkänns i Finland utan särskild fastställelse. *Helsingfors tingsrätt* kan dock på ansökan fastställa *om beslutet ska erkännas* i Finland.

Ett beslut som enligt 1 mom. erkänns i Finland och kan verkställas i den stat där det har meddelats (*domsstaten*) kan verkställas i Finland, om Helsingfors tingsrätt på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart.

När *domstolen* fastställer att ett beslut om umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland, kan *domstolen* samtidigt ändra eller precisera de i beslutet angivna villkoren för umgänget eller rätten att ha barnet hos sig, så som *domstolen* anser lämpligt med tanke på barnets bästa.

26 §

Verkställighet av beslut som fastställer att bortförandet är olovligt

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa att ett beslut där bortförande eller kvarhållande av ett barn konstaterats vara olovligt får verkställas här, om

1) beslutet har meddelats i en stat som har tillträtt den i Luxemburg den 20 maj 1980 av Europarådets medlemsstater undertecknade konventionen om erkännande och verkstäl-

lighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (*Europarådskonventionen*) och

2) det när barnet fördes över en statsgräns inte fanns något beslut som meddelats i en ovan avsedd konventionsstat och som skulle kunna utgöra grund för verkställigheten.

36 §

Ansökan

Ansökan om fastställelse av ett i en främmande stat meddelat besluts giltighet eller verkställbarhet i Finland kan göras av den som beviljats rätt att ta vård om barn eller umgängesrätt. Ansökan om återlämnande av barn kan göras av den vars rätt har kränkts så som avses i 32 §. Ansökan om återlämnande och ansökan om erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i en stat som tillträtt Europarådskonventionen kan även göras av justitieministeriet eller av ett ombud som justitieministeriet befullmäktigat.

Ansökan skall göras skriftligen på finska eller svenska. Av ansökan skall framgå

- 1) personuppgifter om sökanden, barnet och motparten,
- 2) barnets födelsedatum, om uppgifterna är tillgängliga,
- 3) grunderna för yrkandet, samt
- 4) tillgängliga uppgifter om barnets vistelseort och den person som antas hålla barnet hos sig.

Över en handling på ett främmande språk som bilagts ansökan skall ges en till riktigheten styrkt översättning på finska eller svenska, om inte Helsingfors hovrätt medger undantag från detta.

37 §

Behandling av ansökan om fastställelse av beslut eller om återlämnande av barn

Ärenden som gäller fastställelse av ett beslut som har meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn skall behandlas i brådskande ordning. Om ett ärende som gäller återlämnande av ett barn inte har avgjorts inom sex veckor från det ansökan gjordes, skall hovrätten på justitieministeriets el-

lighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (*Europarådskonventionen*), och

2) det när barnet fördes över en statsgräns inte fanns något beslut som meddelats i en ovan avsedd konventionsstat och som skulle kunna utgöra grund för verkställigheten.

36 §

Ansökan

Ansökan om fastställelse av ett i en främmande stat meddelat besluts giltighet eller verkställbarhet i Finland kan göras av den som beviljats rätt att ta vård om barn eller umgängesrätt. Ansökan om återlämnande av barn kan göras av den vars rätt har kränkts så som avses i 32 §. Ansökan om återlämnande och ansökan om erkännande och verkställighet av beslut som meddelats i en stat som tillträtt Europarådskonventionen kan även göras av justitieministeriet eller av ett ombud som justitieministeriet befullmäktigat.

Ansökan ska göras skriftligen på finska eller svenska. Av ansökan ska framgå

- 1) personuppgifter om sökanden, barnet och motparten,
- 2) barnets födelsedatum, om uppgifterna är tillgängliga,
- 3) grunderna för yrkandet, samt
- 4) tillgängliga uppgifter om barnets vistelseort och den person som antas hålla barnet hos sig.

Över en handling på ett främmande språk som bilagts ansökan ska ges en till riktigheten styrkt översättning på finska eller svenska, om inte *domstolen* medger undantag från detta.

37 §

Behandling av ansökan om fastställelse av beslut eller om återlämnande av barn

Ärenden som gäller ansökan om fastställelse av ett beslut som har meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn ska behandlas skyndsamt. Om ett ärende som gäller återlämnande av ett barn inte har avgjorts inom sex veckor från det ansökan gjordes, ska hovrätten på justitieministeriets

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ler sökandens begäran redogöra för orsakerna till dröjsmålet.

Behandlingen av en ansökan om återlämnande av barn kan uppskjutas eller avvisas, om det finns skäl att anta att barnet har förts till en annan stat. När hovrätten uppskjuter behandlingen av ett ärende kan den förordna att behandlingen fortsätter först efter att sökanden har gjort en anmälan om att barnet har återlämnats till Finland eller sökanden framför andra omständigheter med stöd av vilka det kan anses motiverat att avgöra ärendet.

Hovrätten kan sammanträda också på sammanträdesplatser som hör till en underrätt inom hovrättens egen eller någon annan hovrätts domkrets.

Vid rättegången skall i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad denna lag stadgar om rättegång i ärenden som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt.

38 §

Hörande av den som har del i saken

Innan en ansökan om fastställelse av ett beslut som meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn bifalls, skall hovrätten bereda den som har del i saken tillfälle att bli hörd, om hans vistelseort är känd och hörandet inte fördröjer behandlingen av ärendet.

39 §

Hörande av barnet

Innan hovrätten avgör en ansökan om verkställighet av ett i en främmande stat givet beslut som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt eller om återlämnande av barn, skall den ta reda på barnets åsikt, om barnet med hänsyn till sin ålder eller andra omständigheter som kommit till hovrättens kännedom kan anses ha uppnått en sådan mognad att det finns skäl att fästa uppmärksamhet vid dess åsikt.

När barnets åsikt utreds, skall 15 och 16 § iakttas i tillämpliga delar.

När hovrätten ber socialnämnden om utredning skall den uppmana nämnden att lämna utredningen i brådskande ordning.

eller sökandens begäran redogöra för orsakerna till dröjsmålet.

Behandlingen av en ansökan om återlämnande av barn kan uppskjutas eller avvisas, om det finns skäl att anta att barnet har förts till en annan stat. När hovrätten uppskjuter behandlingen av ett ärende kan den förordna att behandlingen fortsätter först efter att sökanden har gjort en anmälan om att barnet har återlämnats till Finland eller sökanden framför andra omständigheter med stöd av vilka det kan anses motiverat att avgöra ärendet.

Domstolen kan vid behov sammanträda också någon annanstans än på en ort som hör till dess domkrets.

Vid rättegången ska i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad som i denna lag föreskrivs om rättegång i ärenden som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt.

38 §

Hörande av den som har del i saken

Innan en ansökan om fastställelse av ett beslut som meddelats i en främmande stat eller om återlämnande av barn bifalls, ska *domstolen* ge den som har del i saken tillfälle att bli hörd i saken, *om det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.*

39 §

Hörande av barnet

Innan *domstolen* avgör en ansökan om verkställighet av ett i en främmande stat givet beslut som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt eller om återlämnande av barn, ska den ta reda på barnets åsikt, om barnet med hänsyn till sin ålder eller andra omständigheter som kommit till *domstolens* kännedom kan anses ha uppnått en sådan mognad att det finns skäl att fästa uppmärksamhet vid dess åsikt.

När barnets åsikt utreds ska 15 och 16 § iakttas i tillämpliga delar.

När *domstolen* ber socialnämnden om utredning ska den uppmana nämnden att lämna utredningen skyndsamt.

40 §

Interimistiskt förordnande

Då hovrätten behandlar ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt samt återlämnande av barn, kan den för att tillgodose barnets bästa och säkerställa återlämnandet interimistiskt bestämma hos vem barnet skall bo, om umgängesrätten eller om vårdnaden.

I fråga om interimistiska förordnanden gäller i tillämpliga delar 17 §.

42 §

Sökande av ändring i ärende som gäller verkställighet av ett i en främmande stat givet beslut eller återlämnande av barn

Fristen för besvär över utslag av Helsingfors hovrätt i vilket har fastställts att ett i en främmande stat givet beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt kan verkställas här eller i vilket barnet har förordnats att bli återlämnat, är 14 dagar räknat från den dag då hovrättens utslag gavs.

I övrigt gäller om sökande av ändring i hovrättens utslag vad 30 kap. rättegångsbalken stadgar därom.

43 §

Verkställbarheten av beslut som inte vunnit laga kraft

Ett domstolsbeslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt eller om hos vem barnet skall bo kan genast verkställas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft, såvida inte något annat har bestämts i beslutet.

Helsingfors hovrätts beslut där det förordnas att ett barn skall återlämnas kan verkställas omedelbart, även om beslutet inte har

40 §

Interimistiskt förordnande

Då *domstolen* behandlar ärenden som gäller erkännande och verkställighet av beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt samt återlämnande av barn, kan den för att tillgodose barnets bästa och säkerställa återlämnandet interimistiskt bestämma hos vem barnet ska bo, om umgängesrätten eller om vårdnaden.

I fråga om interimistiska förordnanden gäller i tillämpliga delar 17 §.

42 §

Sökande av ändring i ärende som gäller återlämnande av barn

Ändring i ett avgörande av Helsingfors hovrätt som gäller återlämnande av barn får sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd med stöd av 30 kap. 3 § i rättegångsbalken. Fristen för ansökan om besvärstillstånd och anförande av besvär är 14 dagar räknat från den dag då hovrättens avgörande gavs.

Högsta domstolen kan behandla och avgöra ett ärende som gäller återlämnande av barn på en avdelning med tre ledamöter.

På förfarandet vid sökande av besvärstillstånd och behandlingen av ärendet tillämpas i övrigt vad som i 30 kap. i rättegångsbalken bestäms om fullföljd i ärenden som hovrätten handlagt i andra instans.

43 §

Verkställbarheten av beslut som inte vunnit laga kraft

Ett domstolsbeslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt eller om hos vem barnet ska bo kan genast verkställas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft, såvida inte något annat har bestämts i beslutet.

Helsingfors hovrätts beslut där det förordnas att ett barn ska återlämnas kan verkställas omedelbart, även om beslutet inte har vunnit

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vunnit laga kraft.

Ett beslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas omedelbart sedan Helsingfors hovrätt har fastställt att beslutet är verkställbart i Finland, även om hovrättens beslut inte har vunnit laga kraft. Hovrätten kan likväl bestämma att beslutet kan verkställas först efter att det beslut som meddelats i den främmande staten eller hovrättens beslut har vunnit laga kraft.

Vad som föreskrivs i 3 mom. skall inte tillämpas, om Bryssel IIa-förordningen tillämpas på verkställigheten av ett beslut som har meddelats i en främmande stat.

44 §

Sändande av beslut till tingsrätten

När Helsingfors hovrätt med stöd av 30 § har bestämt att ett barn skall återlämnas, skall den på tjänstens vägnar sända beslutet till den behöriga tingsrätten för verkställighet samt uppmana denna att i brådskande ordning se till att beslutet verkställs så som stadgas i 46 §.

När hovrätten har fastställt att ett beslut som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland, skall hovrätten på sökandens begäran sända beslutet och ansökan om verkställighet till den behöriga tingsrätten, om beslutet är verkställbart med stöd av 43 § 3 mom. Hovrätten skall samtidigt uppmana tingsrätten att i brådskande ordning se till att beslutet verkställs enligt 45 §.

Angående sändande för verkställighet av en dom som med stöd av Bryssel IIa-förordningen har förklarats verkställbar föreskrivs särskilt.

46 §

Verkställighet av förordnanden om att barn skall återlämnas

Ett sådant förordnande om återlämnande av ett barn som har meddelats med stöd av 30 § skall *utan att motparten hörs* verkställas genom att barnet hämtas. Vid verkställigheten av förordnandet skall dessutom i övrigt iakttagas lagen om verkställighet av beslut beträffande

laga kraft.

Ett beslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat kan verkställas omedelbart sedan *domstolen* har fastställt att beslutet är verkställbart i Finland, även om beslutet inte har vunnit laga kraft. *Domstolen* kan likväl bestämma att beslutet kan verkställas först efter att det beslut som meddelats i den främmande staten eller domstolens beslut har vunnit laga kraft.

Vad som föreskrivs i 3 mom. ska inte tillämpas, om Bryssel IIa-förordningen tillämpas på verkställigheten av ett beslut som har meddelats i en främmande stat.

44 §

Sändande av beslut för verkställighet

När *domstolen* med stöd av 30 § har bestämt att ett barn ska återlämnas, *ska den sända beslutet till den behöriga utmätningsmannen och uppmana denne att skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 46 §.*

När *domstolen* har fastställt att ett beslut som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland, ska *den* på sökandens begäran sända beslutet och ansökan om verkställighet till den behöriga tingsrätten, om beslutet är verkställbart med stöd av 43 § 3 mom. *Tingsrätten ska skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 45 §.*

Angående sändande för verkställighet av en dom som med stöd av Bryssel IIa-förordningen har förklarats verkställbar föreskrivs särskilt.

46 §

Verkställighet av förordnanden om att barn ska återlämnas

Ett sådant förordnande om återlämnande av ett barn som har meddelats med stöd av 30 § ska verkställas genom att barnet hämtas. Vid verkställigheten av förordnandet ska dessutom i övrigt iakttagas lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och um-

fande vårdnad om barn och umgängesrätt, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Om förordnandet om att barnet skall återlämnas har meddelats på en ansökan som gjordes innan ett år förflutit från det att barnet olovligt bortfördes eller kvarhölls, kan verkställigheten av förordnandet lämnas därhän endast om barnet motsätter sig återlämnandet och har uppnått en sådan ålder och mognad att det är skäl att fästa avseende vid dess åsikt.

Ett förordnande om återlämnande av barn skall verkställas oberoende av vad som eventuellt har beslutats om vårdnaden eller om socialnämndens omhändertagande av barnet. Återlämnande får dock inte ske efter att barnet fyllt 16 år.

gängesrätt, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Om förordnandet om att barnet ska återlämnas har meddelats på en ansökan som gjordes innan ett år förflutit från det att barnet olovligt bortfördes eller kvarhölls, kan verkställigheten av förordnandet lämnas därhän endast om barnet motsätter sig återlämnandet och har uppnått en sådan ålder och mognad att det är skäl att fästa avseende vid dess åsikt.

Ett förordnande om återlämnande av barn ska verkställas oberoende av vad som eventuellt har beslutats om vårdnaden eller om socialnämndens omhändertagande av barnet. Återlämnande får dock inte ske efter att barnet fyllt 16 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

6.

Lag**om ändring av adoptionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i adoptionslagen (22/2012) 84 §, samt
ändras 71, 73—76 och 82 § som följer:

Gällande lydelse

71 §

Klarläggande fastställelsebeslut av hovrätten

Även om en adoption eller en hävning av en adoption erkänns med stöd av 69 eller 70 § utan särskilt fastställande, kan Helsingfors hovrätt på ansökan fastställa att adoptionen eller hävningen av adoptionen är giltig i Finland.

73 §

Erkännande av adoption som intygats vara förenlig med Haagkonventionen och rättsverkningarna av adoptionen

En adoption som har fastställts i en främmande stat som är part i Haagkonventionen och som där intygats vara konventionsenlig är trots 69 § giltig i Finland utan särskilt fastställande.

En adoption som avses i 1 mom. har åtminstone de rättsverkningar som anges i artikel 26 stycke 1 i Haagkonventionen.

Om en adoption som avses i 1 mom. inte enligt rättsordningen i staten i fråga har lett till att det rättsliga förhållandet mellan barnet och föräldrarna upphört, kan Helsingfors hovrätt på ansökan av adoptivföräldrarna eller barnet fastställa att adoptionen är en adoption med den verkan att det rättsliga förhållandet mellan barnet och dess tidigare föräldrar upphör. En förutsättning är ytterligare att de samtycken som avses i artikel 4 punkt c och d i Haagkonventionen har lämnats eller lämnas för en sådan adoption.

Föreslagen lydelse

71 §

Domstolsbeslut om erkännande

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om en adoption som avses i 69 § eller en hävning av adoption som avses i 70 § ska erkännas som giltig i Finland.

73 §

Erkännande av adoption som intygats vara förenlig med Haagkonventionen och rättsverkningarna av adoptionen

En adoption som har fastställts i en främmande stat som är part i Haagkonventionen och som där intygats vara konventionsenlig är trots 69 § giltig i Finland utan särskilt fastställande.

En adoption som avses i 1 mom. har åtminstone de rättsverkningar som anges i artikel 26 stycke 1 i Haagkonventionen.

Om en adoption som avses i 1 mom. inte enligt rättsordningen i staten i fråga har lett till att det rättsliga förhållandet mellan barnet och föräldrarna upphört, kan *Helsingfors tingsrätt* på ansökan av adoptivföräldrarna eller barnet fastställa att adoptionen är en adoption med den verkan att det rättsliga förhållandet mellan barnet och dess tidigare föräldrar upphör. En förutsättning är ytterligare att de samtycken som avses i artikel 4 punkt c och d i Haagkonventionen har lämnats eller lämnas för en sådan adoption.

74 §

Fastställande av utländsk adoption genom beslut av hovrätten

En annan adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 69, 72 eller 73 § är giltig i Finland endast om Helsingfors hovrätt har fastställt den.

Helsingfors hovrätt kan på ansökan fastställa att en adoption som avses i 1 mom. är giltig, om den adopterade eller någondera adoptionssökanden vid tidpunkten för adoptionen har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en adoption har skett på något annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att den är giltig endast då den adopterade eller någondera sökanden har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen har skett som avses i 2 mom. och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

Helsingfors hovrätt får inte fastställa att en adoption är giltig enligt denna paragraf, om adoptionstillstånd borde ha sökts för adoptionen.

75 §

Fastställande av hävning av utländsk adoption genom beslut av hovrätten

En annan hävning av adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 70 eller 72 § är giltig i Finland endast om Helsingfors hovrätt har fastställt den.

Helsingfors hovrätt kan på ansökan fastställa att en hävning av adoption som avses i 1 mom. är giltig, om adoptivbarnet eller någondera adoptivföräldern vid tidpunkten för hävningen har haft sådan anknytning till den stat där hävningen av adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en hävning av adoption har skett på nå-

74 §

Fastställande av utländsk adoption genom domstolsbeslut

En annan adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 69, 72 eller 73 § är giltig i Finland endast om *Helsingfors tingsrätt* har fastställt den.

Tingsrätten kan på ansökan fastställa att en adoption som avses i 1 mom. är giltig, om den adopterade eller någondera adoptionssökanden vid tidpunkten för adoptionen har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en adoption har skett på något annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att den är giltig endast då den adopterade eller någondera sökanden har haft sådan anknytning till den stat där adoptionen har skett som avses i 2 mom. och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

Tingsrätten får inte fastställa att en adoption är giltig enligt denna paragraf, om adoptionstillstånd borde ha sökts för adoptionen.

75 §

Fastställande av hävning av utländsk adoption genom domstolsbeslut

En annan hävning av adoption i en främmande stat än en sådan som avses i 70 eller 72 § är giltig i Finland endast om *Helsingfors tingsrätt* har fastställt den.

Tingsrätten kan på ansökan fastställa att en hävning av adoption som avses i 1 mom. är giltig, om adoptivbarnet eller någondera adoptivföräldern vid tidpunkten för hävningen har haft sådan anknytning till den stat där hävningen av adoptionen skett, grundad på medborgarskap eller på att denne har varit bosatt eller har haft sitt hemvist där, att myndigheterna i den staten kan anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning.

Om en hävning av adoption har skett på

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

got annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att hävningen är giltig endast då någon av dem som har del i saken har haft en i 2 mom. avsedd anknytning till den stat där hävningen har skett, och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

något annat sätt än genom beslut av en myndighet, kan det fastställas att hävningen är giltig endast då någon av dem som har del i saken har haft en i 2 mom. avsedd anknytning till den stat där hävningen har skett, och åtgärden är giltig enligt lagen i den staten.

76 §

76 §

*Resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning**Resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning*

En adoption som avses i 69 och 73 § och en hävning av adoption som avses i 70 § ska inte anses giltig i Finland, och Helsingfors hovrätt får inte med stöd av 71, 74 eller 75 § fastställa att en adoption eller hävning av adoption är giltig, om detta särskilt med beaktande av barnets bästa skulle leda till ett resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning.

En adoption som avses i 69 och 73 § och en hävning av adoption som avses i 70 § ska inte anses giltig i Finland, och *domstolen* får inte med stöd av 71, 74 eller 75 § fastställa att en adoption eller hävning av adoption är giltig, om detta särskilt med beaktande av barnets bästa skulle leda till ett resultat som strider mot grunderna för Finlands rättsordning.

82 §

82 §

*Kontroll av utländska handlingars tillförlitlighet**Kontroll av utländska handlingars tillförlitlighet*

En utländsk handling som visas upp för Helsingfors hovrätt för behandlingen av ett ärende som avses i 71, 74 eller 75 § ska vara legaliserad eller åtföljas av ett intyg om dess ursprung som utfärdats av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte något annat följer av fullgörandet av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland eller hovrätten av särskilda skäl beviljar undantag från detta. Den som visar upp en utländsk handling ska vid behov se till att handlingen översätts till finska eller svenska och legaliseras.

Hovrätten kan vid behov begära ett utlåtande av utrikesministeriet, Migrationsverket eller en polismyndighet om huruvida en handling som avses i 1 mom. är äkta och tillförlitlig.

En utländsk handling som visas upp för *domstolen* för behandlingen av ett ärende som avses i 71, 74 eller 75 § ska vara legaliserad eller åtföljas av ett intyg om dess ursprung som utfärdats av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte något annat följer av fullgörandet av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland eller *domstolen* av särskilda skäl beviljar undantag från detta. Den som visar upp en utländsk handling ska vid behov se till att handlingen översätts till finska eller svenska och legaliseras.

Domstolen kan vid behov begära ett utlåtande av utrikesministeriet, Migrationsverket eller en polismyndighet om huruvida en handling som avses i 1 mom. är äkta och tillförlitlig.

84 §

(upphävs)

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i ett avgörande av Helsingfors hovrätt finns i 30 kap. i rättegångsbalken.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*

7.

Lag

om ändring av 52 § i lagen om faderskap

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om faderskap (700/1975) 52 §, sådan den lyder i lag 1016/2009, som följer:

Gällande lydelse

52 §

Fastställelse av utländskt beslut

Helsingfors hovrätt kan på ansökan fastställa om ett utländskt beslut om faderskap ska erkännas i Finland.

När hovrätten behandlar ett mål ska den ge barnet, fadern, modern eller någon annan tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt för att utreda frågan och det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

Föreslagen lydelse

52 §

Fastställelse av utländskt beslut

Helsingfors tingsrätt kan på ansökan fastställa om ett utländskt beslut om faderskap ska erkännas i Finland.

När *tingsrätten* behandlar ett mål ska den ge barnet, fadern, modern eller någon annan tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt för att utreda frågan och det går att ta reda på personens vistelseort utan svårighet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

8.

Lag**om ändring av 11 och 13 § i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag (370/1983) 11 § 1 mom. och 11 § 2 mom. 6 punkten samt 13 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

11 §
 Verkställighet av beslut söks skriftligt hos Helsingfors hovrätt. Ansökan kan även gälla partiell verkställighet av beslutet.
 Till ansökan skall fogas

11 §
 Verkställighet av beslut söks skriftligt hos *Helsingfors tingsrätt*. Ansökan kan även gälla partiell verkställighet av beslutet.
 Till ansökan ska fogas

6) bestyrkt översättning till finska eller svenska av de till ansökningen fogade handlingarna, i den mån hovrätten inte beviljar undantag.

6) bestyrkt översättning till finska eller svenska av de till ansökningen fogade handlingarna, i den mån *tingsrätten* inte beviljar undantag.

13 §
 Då hovrätten bifallit i 11 § avsedd ansökan, kan beslutet verkställas så som av finsk domstol given laga kraft vunnit dom, om inte högsta domstolen på grund av ändringsansökan annorlunda förordnar. Innehåller den utländska verkställighetshandlingen föreskrift om tvångsmedel, skall föreskriften inte tillämpas.

13 §
 Då *domstolen* bifallit en i 11 § avsedd ansökan, kan beslutet verkställas så som en av finsk domstol given lagakraftvunnen dom, om inte *den domstol som behandlar besvären förordnar annorlunda*. Innehåller den utländska verkställighetshandlingen ett *förordnande* om tvångsmedel, ska *förordnandet* inte tillämpas.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
 På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*

9.

Lag**om ändring av 95 j och 95 k § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) 95 j och 95 k §, sådana de lyder i lag 780/2010, som följer:

Gällande lydelse

95 j §

Förutsättningar för erkännande

Ett beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är giltigt i den staten erkänns i Finland utan särskild fastställelse.

Behörig myndighet kan dock vägra att erkänna beslutet, om

1) beslutet har meddelats under sådana omständigheter att en finsk myndighet inte hade varit behörig under motsvarande omständigheter,

2) beslutet har gått emot det som har uteblivit och stämningsansökan eller motsvarande handling inte har delgivits denne i så god tid och på ett sådant sätt att han eller hon skulle ha kunnat förbereda sitt svaromål,

3) beslutet strider mot en sådan åtgärd som vidtagits i Finland eller senare vidtagits i en annan främmande stat och som erkänns i Finland, eller

4) beslutet är inte förenligt med grunderna för Finlands rättsordning eller strider mot en sådan bestämmelse i finsk lag som tillämpas oberoende av vilken lag som i övrigt ska tillämpas.

Helsingfors hovrätt får på ansökan besluta om ett utländskt beslut om intressebevakning ska erkännas i Finland.

95 k §

Verkställbarhet

Ett sådant beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är

Föreslagen lydelse

95 j §

Förutsättningar för erkännande

Ett beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är giltigt i den staten erkänns i Finland utan särskild fastställelse.

Erkännande kan dock vägras, om

1) beslutet har meddelats under sådana omständigheter att en finsk myndighet inte hade varit behörig under motsvarande omständigheter,

2) beslutet har meddelats mot en utebliven part och stämningsansökan eller motsvarande handling inte har delgetts denne i så god tid och på ett sådant sätt att han eller hon skulle ha kunnat förbereda sitt svaromål,

3) beslutet strider mot en sådan åtgärd som vidtagits i Finland eller senare vidtagits i en annan främmande stat och som erkänns i Finland, eller

4) beslutet är inte förenligt med grunderna för Finlands rättsordning eller strider mot en sådan bestämmelse i finsk lag som tillämpas oberoende av vilken lag som i övrigt ska tillämpas.

Helsingfors tingsrätt får på ansökan besluta om ett utländskt beslut om intressebevakning ska erkännas i Finland.

95 k §

Verkställbarhet

Ett sådant beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som

verkställbart i den staten är verkställbart i Finland om Helsingfors hovrätt på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart här. På de grunder som anges i 95 j § 2 mom. får hovrätten vägra att fastställa att beslutet är verkställbart.

är verkställbart i den staten är verkställbart i Finland, om *Helsingfors tingsrätt* på ansökan har fastställt att beslutet är verkställbart här. På de grunder som anges i 95 j § 2 mom. får tingsrätten vägra att fastställa att beslutet är verkställbart.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

10.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn samt om tillämpning av konventionen (435/2009) 8 § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet av beslut som meddelats i en främmande fördragsslutande stat ska fattas av Helsingfors hovrätt.

På upprättande och handläggning av ansökningar och på sökande av ändring gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 36—40 och 42 § samt 44 § 2 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

Föreslagen lydelse

8 §

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet av beslut som meddelats i en främmande fördragsslutande stat ska fattas av *Helsingfors tingsrätt*.

På upprättande och handläggning av ansökningar och på sökande av ändring gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 36—40 §, 43 § 3 mom. och 44 § 2 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

11.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om internationellt skydd av vuxna och om tillämpningen av konventionen (779/2010) 8 § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet av en åtgärd av en myndighet i en främmande fördragsslutande stat fattas av Helsingfors hovrätt på ansökan.

Föreslagen lydelse

8 §

Beslut om erkännande och verkställbarhet

Beslut om erkännande och verkställbarhet av en åtgärd av en myndighet i en främmande fördragsslutande stat ska fattas av *Helsingfors tingsrätt* på ansökan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.